

→ Ylijohtajan katsaus

↓ Päiväkirja, 2003

Vuotta 2004 leimasivat voimakkaat turvallisuuspoliittiset jännitteet, kasvava taloudellinen toimeliaisuus sekä talouspoliittisten ongelmien syveneminen useissa maissa. Sisäiset levottomuudet ja pommi-iskut Irakissa jatkuivat. Israelin ja Palestiinan välisiä väkivaltaisuuksia ei onnistuttu hillitsemään. Suurvaltojen välisiä jännityksiä lisäsivät Pohjois-Korean ydinasekoikeilut sekä Iranin ydinenergiaohjelmat, joiden väitettiin tähtäävän asekelpoisen uraanin tuottamiseen. Öljyn hinta nousi rajusti ylittäen ajoittain selvästi 50 \$ barrelilta tason. Lähi- Idän kriisi ylläpitivät hintapaineita, joita edelleen lisäsivät Aasian maiden, erityisesti Kiinan voimakas kysyntä. Myös monien muiden raaka-aineiden, kuten metallien ja ferroseosten hinnat kohosivat ennätyslukemiin. Kokonaistalouden kasvu kiihtyi yleisesti myös länsimaissa, ja erällä aloilla oli havaittavissa selvää ylikuumenemista. USA:n talouspoliittiset tasapainottomuudet syvenivät vuoden aikana, mikä johti dollarin arvon heikkenemiseen kaikkiin keskeisiin valuuttoihin verrattuna. Heikoimmillaan dollari noteerattiin n. 1,37 euroon nähden.

Maailmaa koettelivat vuoden aikana useat tulvista, myrskyistä ja maanjäristyksistä johtuvat luonnononnettomuudet. Vuoden lopulla Bengalin lahdella koettu ennätyskellisen voimakas merenalainen maanjäristys aiheutti hyökyaaltojen sarjan, joka johti satoja tuhansia ihmisiä koskevaan katastrofiin. Myös Suomen kansalaisia oli runsaasti katastrofin alueella erityisesti Thaimaassa. Maamme viranomaisten valmiudet toimia tässä odottamattomassa ja harvinaisessa kriisitilanteessa joutuivat ankaraan testiin. Tämä vahvisti jo aikaisemmin omaksuttuja näkemyksiä siitä, että on yhä enemmän varauduttava normaaliajan vakavien häiriöiden ja kriisien hallintaan.

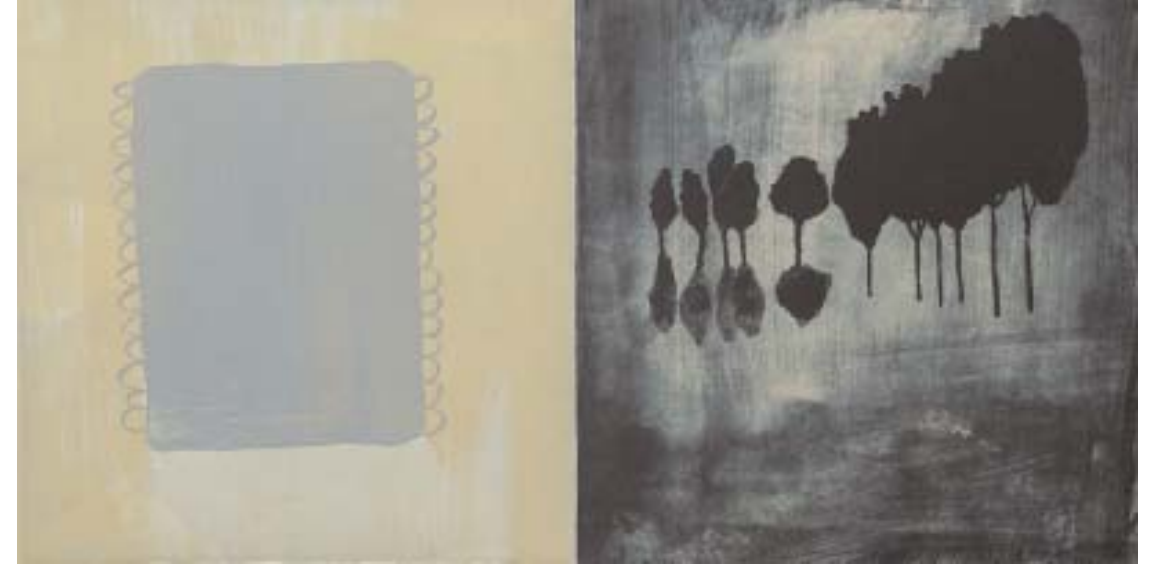
Kansainvälinen energiajärjestö IEA ylläpiti edelleen Irakin kriisin varalle suunniteltua kriisivalmiusjärjestelmää, jonka tarkoituksena oli purkaa tarvittaessa jäsenmaiden varmuusvarastoista suunnilleen Irakin vientiä vastaava öljymäärä. Vuoden aikana järjestettiin myös maailmanlaajuinen öljyalan valmiusharjoitus.

EU hyväksyi uuden perustuslakisopimuksen, jonka voimaansaattaminen edellyttää jäsenmaiden ratifointia. Sopimukseen liittyy yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan vahvistaminen turvakuineen, joka loisi myös nykyistä paremmat edellytykset yhteisen huoltovarmuuspolitiikan kehittämiseksi. Viime vuonna perustettiin jo Maastrichtin sopimuksessa mainittu European Defence Agency (EDA), jonka tehtävät liittyvät mm. puolustusteollisuuteen ja sen markkinoihin. EDA joutuu kehittämään myös jäsenmaiden keskinäisiä huoltovarmuusjärjestelyjä puolustusmateriaalien saannin turvaamiseksi. Toistaiseksi jäsenmaat ovat tehneet bilateraalaisia tai monenkeskisiä huoltovarmuus sopimuksia, kuten Pohjoismaat keskenään.

Pohjoismainen yhteistyö jatkui vilkkaana. Neuvottelut Ruotsin kanssa voimassa olevan vuonna 1992 solmitun huoltovarmuus sopimuksen uudistamiseksi aloitettiin. Norjan kanssa vastaava sopimus saatiin neuvoteltua valmiiksi. Pohjoismaiden yhteisten sähkömarkkinoiden huoltovarmuuden edistämiseksi solmittiin keskinäinen sopimus. Sähkömarkkinoiden regulaattoreiden ja valmiusviranomaisten yhteistyötä lisättiin.

Naton rauhankumppanuusohjelman puitteissa asetettiin edelleen Suomen Natossa olevan lähetystön käyttöön huoltovarmuusasioihin perehtynyt toimihenkilö. Huoltovarmuuskeskuksen edustajat osallistuivat komiteoiden toimintaan sekä harjoituksiin.

Suomen talouden kasvuvauhti kiihtyi ja säilyi perusrakenteiltaan

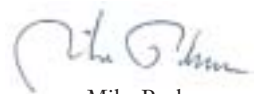

vakaana. Vaihrotaseen ylijäämä oli edelleen mittava, noin 6,75 mrd. euroa. Valtion talous oli suunnilleen tasapainossa, mutta kuntien talous liukui alijäämäiseksi. Valtion velkaa ei kyetty vuoden aikana lyhentämään, vaan sen määrä nousi hieman n. 64 mrd. euroon. Valtion velan määrä suhteessa bruttokansantuotteeseen on alentunut, mutta sen määrä on kuitenkin suuri, lähes kaksi kertaa valtion vuositulot. Tämä vähentää liikkumavaraa lama- ja kriisitilanteissa.

Huoltovarmuuskeskuksen liiketoiminta oli viime vuonna tavallista vilkkaampi, minkä johdosta taloudellinen tulos muodostui varsin hyväksi. Taseen loppusumma oli 1 099 milj. euroa, josta lähes 80 % on sitoutunut varmuusvarastoihin.

Huoltovarmuuskeskus toimii valtioneuvoston asettaman puolustustaloudellisen suunnittelukunnan sihteeristönä. Valtioneuvosto asetti 01.07.2004 alkaen uuden suunnittelukunnan ja nimitti sen puheenjohtajaksi vuorineuvos Jaakko Rauramon. Suunnittelukunnan organisaatio muutos toteutettiin vuoden aikana. Suunnittelukuntaan perustettiin viisi sektoria, joiden tarkoituksena on yhte-

näistää ja ohjata varautumista omilla aloillaan. Seuraavat sektorit asetettiin: elintarvikehuolto, energiahuolto, kuljetus- ja logistiikka, terveydenhuolto ja tietoyhteiskunta. Sektoreiden lisäksi suunnittelukunnalla on sopimuksia huoltovarmuuden kannalta keskeisten elinkeinoryhmittymien eli poolien kanssa. Uuden organisaation mukaan tehdään yhteensä 23 poolisopimusta. PTS:ssa toimii noin 500 keskusjaoston nimeämää henkilöä ja koko yhteisössä n. 2 000 henkilöä yritysten valmiuspäälliköt mukaan luettuna. Haluamme lausua lämpimät kiitokset kaikille toiminnassa mukana olleille, työtään jatkaville sekä uusille jäsenille.

Mika Purhonen

SISÄLLYS

Ylijohtajan katsaus	2	Huoltovarmuuskeskuksen tulosityksiköt	18
Toiminta-ajatus	4	Johtokunta	19
Tavoitteet	5	Puolustustaloudellinen suunnittelukunta	20
Talous	6	Överdirektörens översikt	22
Perushuolto-osasto	8	Review of the Director General	24
Teollisuustuotanto-osasto	10	PTS:n kokoonpano sunnittelukaudella 2000-2004	26
Energiahuolto-osasto	12	PTS:n kokoonpano sunnittelukaudella 2004-2008	27
Infrastruktuuriosasto	14	Henkilökunta kertomusvuonna	28
Hallinto-osasto	16		

Taiteilija Päivi Hanni

Päivi Hannin, s. 1972, grafiikkateosten lähtökohtana on maisema sekä näkyvä että mielenmaisema. "Kuvat saavat usein alkunsa konkreettisesta paikasta, joka vaikuttaa minuun jollain ominaispiirteellään, historiallaan tai tunnelmallaan", Hanni toteaa.

Hanni työskentelee metalligrafiikan useilla eri menetelmillä. Menetelmän tai niiden yhdistelmän määrittelee aihe. Tekniikoiden yhdisteleminen, väri ja niiden tuoma kuvallinen kerroksellisuus assosioituu teoksissa moneen suuntaan. Teoksissa voi jokainen löytää kuvan juonen, kertomuksen tai vain nauttia kuvasta sommitelmana, jossa väri toimii soinnuttajana.

Taidegraafikko Hanni on syntynyt Oulussa. Hän asuu ja työskentelee Tampereella.

Kansi: Suuri sininen, 2002

→ Toiminta-ajatus

Huoltovarmuuskeskus on kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan laitos, jonka tehtävänä on huoltovarmuuden ylläpitämiseen ja kehittämiseen liittyvä suunnittelu ja operatiivinen toiminta. Tarkoituksena on turvata poikkeusolojen ja normaaliaikojen vakavien häiriöiden varalta väestön toimeentulon, maan talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämättömät taloudelliset toiminnot eli huoltovarmuus. Huoltovarmuuskeskus toimii puolustustaloudellisen suunnittelukunnan sihteeristönä.

Huoltovarmuuskeskuksen keskeisenä tehtävänä on ohjata käytettävissään olevat varat huoltovarmuuden turvaamisen kannalta tärkeimpiin kohteisiin sekä turvata jo hankittujen varmuusvarastojen arvo ja käytettävyys.

Toiminnan painopisteenä on nykyisin yhteiskunnan keskeisten perusrakenteiden turvaaminen. Erityistä huomiota kiinnitetään tietoteknisiin järjestelmiin.

Varmuusvarastoilla pyritään turvaamaan erityisesti energiahuolto, elintarviketalous, terveydenhuolto sekä maanpuolustusta palvelevan teollisuustuotannon jatkuvuus.

Huoltovarmuuskeskus ja puolustustaloudellinen suunnittelukunta pyrkivät asetet-

tuihin tavoitteisiin yhtäältä vaikuttamalla hallintoon ja elinkeinoelämään huoltovarmuutta edistävien toimenpiteiden suorittamiseksi ja toisaalta omin suorin toimenpitein, joista keskeisimmät ovat varmuusvarastointi ja eräät tekniset varajärjestelyt.

Toiminta perustuu huoltovarmuuden turvaamisesta annettuun lakiin (1390/1992), asetukseen Huoltovarmuuskeskuksesta (1391/1992) sekä lakiin puolustustaloudellisesta suunnittelukunnasta (238/1960).

Painokuva, 2002 →

Huoltovarmuuskeskuksen tärkeimmät tehtävät ovat:

- Toimia puolustustaloudellisen suunnittelukunnan (PTS) sihteeristönä ja suorittaa sen antamat tehtävät.

- Hoitaa valtion varmuusvarastointiin liittyvä suunnittelu, rakennuttaminen ja hallinto sekä huolehtia varastojen hoidosta ja valvonnasta.

- Edistää turvarastointia, tehdä valtion puolesta sopimukset ja valvoa sopimusten noudattamista.

- Edistää ja koordinoi viranomaisten valmiutta ohjata maan talouselämää poikkeuksellisissa oloissa.

- Edistää toimiala- ja toimipaikkakohtaista valmiussuunnittelua ja varautumista poikkeusolojen toimintaan.

- Varmistaa välttämättömien teknisten järjestelmien toimivuutta sekä turvata kriittistä tavara- ja palvelutuotantoa.

- Huolehtia tiedottamisesta ja koulutuksen järjestämisestä.

- Hoitaa tuontipolttoaineiden veloittevarastointiin liittyvät hallintotehtävät ja valvoa lainsäädännön noudattamista.

- Seurata kansainvälistä kehitystä ja pitää yhteyttä kotimaisiin ja ulkomaisiin viranomaisiin ja laitoksiin sekä hoitaa muut laitokselle säädettyt ja määrättyt tehtävät.

- Koota tietoa sekä tuottaa ja julkaista tutkimuksia ja selvityksiä huoltovarmuuden alalta.

→ Huoltovarmuuden tavoitteet

Valtioneuvosto vahvisti huoltovarmuuden nykyiset tavoitteet keväällä 2002. Uusissa tavoitteissa korostuu erityisesti yhteiskunnan kriittisten teknisten perusrakenteiden turvaaminen. Syksyllä 2003 valtioneuvosto teki periaatepäätöksen yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisesta. Se täydentää huoltovarmuuden tavoitepäätöstä ja määrittelee uudet uhkamallit varautumisen perusteeksi. Näitä täydentää valtioneuvoston selonteko Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta 2004, jossa käsitellään myös yhteiskunnan keskeisten perustoimintojen turvaamiseen kohdistuvia kehittämistarpeita.

Chic, 2003 →

Valtioneuvoston päätöksen (350/2002) mukaiset huoltovarmuuden tavoitealat ovat yhteiskunnan tekniset perusrakenteet, kuljetus-, varastointi- ja jakelujärjestelmät, elintarvikehuolto, energiahuolto, sosiaali- ja terveydenhuolto sekä sotilaallista maanpuolustusta tukeva tuotanto ja järjestelmien ylläpito.

Valtioneuvoston periaatepäätös laajentaa uhkamallien määrittelyä edelleen siten, että nyt varautumisessa ja valmiussuunnittelussa otetaan huomioon myös tilanteet ja tapahtumat, joita esiintyy normaalioloissa, aikaisemmin määriteltyjen häiriötilanteiden ja poikkeusolojen lisäksi.

Kansainvälistyminen, yhteiskunnan teknistyminen ja verkostoituminen ovat johta-

neet siihen, että huoltovarmuuden keskeisimpänä tavoitteena on nyt turvata väestön ja yhteiskunnan turvallisuuden kannalta kriittisten tuotanto- ja palvelujärjestelmien toimivuus. Monenlaisia näiden järjestelmien toimivuutta uhkaavia riskejä ja tilanteita esiintyy jo normaalioloissa. Lähivuosien kehittämis-kohteiksi on määritelty mm. sähköisten tietojärjestelmien varmentaminen.

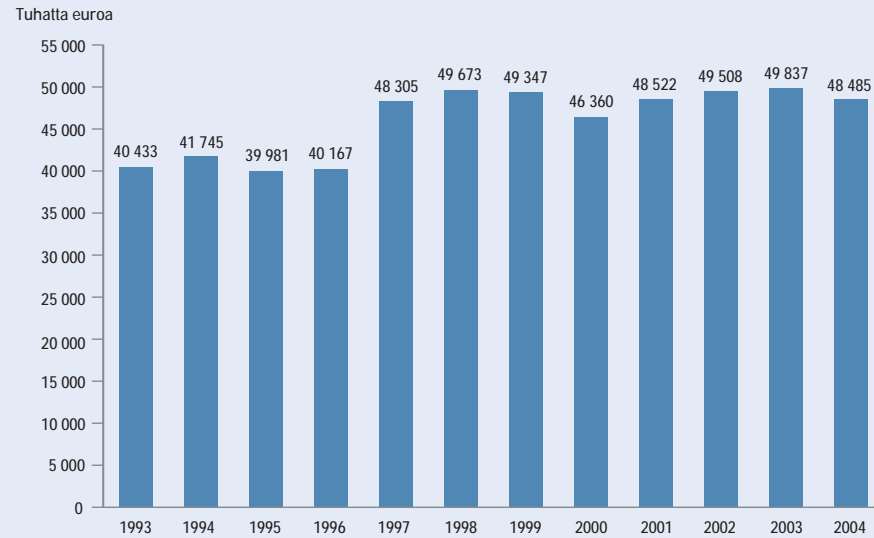
Tavoitteiden uudelleenmäärittely vaikutti myös puolustustaloudellisen suunnittelukunnan toimintaan. PTS:ssa on meneillään uudistusprosessi, jonka tavoitteena on saada sen organisaatio ja toimintatavat tukemaan aikaisempaa paremmin painopistealojen varautumista. Keskeisille huoltoaloille asetettiin sektorit koordinoimaan ja ohjaamaan

niiden huoltovarmuuden kehittämistä. Uusia pooleja on syntymässä tärkeille painopistealoille, kuten tietoyhteiskunta-, kuljetuslogistiikka- ja terveydenhuoltoalalle.

PTS:n keskusjaosto hyväksyi suunnittelun tavoitteet kaudelle 2004-2008, jonka aikana valmistellaan uusi huoltovarmuuden tavoitteita koskeva valtioneuvoston päätös.

→ Talous

Huoltovarmuusmaksu
1993-2004
yhteensä 511 930 160 €

Voimassa olevien tavoitteiden edellyttämän rahoitustason saavuttamiseksi kannetaan huoltovarmuusmaksua valmisteverotuksen yhteydessä seuraavilta tuotteilta:

Bensiini	0,68 snt/l
Kevyt poltto- ja dieselöljy	0,35 snt/l
Raskas polttoöljy	0,28 snt/kg
Sähkö	0,013 snt/kWh
Maakaasu	0,084 snt/nm ³ *)
Kivihiili	1,18 €/t *)

*) lämmöntuotannossa

Huoltovarmuusmaksun tuotto oli 48,5 milj. euroa, joka laski polttoaineiden kulutuksen vähenemisen vuoksi edelliseen vuoteen verrattuna 1,3 milj. euroa.

Liikevaihto oli 165,8 milj. euroa, joka oli selvästi budjetoitua suurempi. Ennakoitua suurempi liikevaihto johtui suunniteltua nopeammin toteutetuista öljytuotteiden vaihdoista uudet rikkienormit täyttäviin laatuhiin.

Vaihto-omaisuuden ostot olivat 183,6 milj. euroa, joka koostui pääasiassa tuotevaihdoista.

Varastotavaran myyntikate oli 53,2 milj. euroa, josta öljytuotteiden osuus oli 99,2 %.

Ulkopuolisina palveluina ostetut varastointikustannukset olivat 14,0 milj. euroa, joka laski edellisestä vuodesta 1,2 milj. euroa. Varastointikustannuksista 8,6 milj. euroa aiheutui viljasta ja siemenviljasta sekä 5,1 milj. euroa energiatuotteista ja loput erilaisien raaka-aineiden ja tarvikkeiden varastoinnista. Edellisenä vuotena tehtyä 1 milj. euron varausta energiatuotteiden varastointilojen lopettamiskuluista purettiin 133 tuhatta euroa.

Palkkoja ja palkkioita maksettiin 1,3 milj. euroa, josta oli johtokunnan palkkioita 22 tuhatta euroa. Yksi toimihenkilö oli sijoitettuna Suomen Nato-edustustoon Brysseliin erikoisasiantuntijaksi.

Poistot 5,3 milj. euroa pysyivät edellisvuoden tasolla. Viime vuosina ei ole ollut merkittäviä käyttöomaisuusinvestointeja, jotka olisivat lisänneet suunnitelman mukaisen poistojen määrää.

Infrastruktuurikulut 4,7 milj. euroa aiheutuivat eräistä hallinnon ja elinkeinoelämän toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi toteutetuista toimenpiteistä.

Muissa huoltovarmuuskuiluissa merkittävimmät erät olivat lääkkeiden velvoitevarastointikorvaukset 4,1 milj. euroa ja turvavarastoinnin korkotuki 309 tuhatta euroa sekä kasvinjalostuspalveluiden osto 970 tuhatta euroa.

Rahaston tase vuoden päättyessä oli 1099 milj. euroa.

Tilikaudella 2004 tilintarkastajina ovat toimineet Jarmo Lohi KHT JHTT ja Ari Lehto KHT Ernst & Young Oy:stä.

Tuloslaskelma 1.1-31-12.2004

	2004		2003	
Tuotot				
Huoltovarmuusmaksu	48 484 521,05		49 837 145,99	
Liikevaihto	165 837 718,52		73 793 729,53	
Liiketoiminnan muut tuotot	489 445,51	214 811 685,08	430 623,39	124 061 498,91
Valtion varmuusvarastointi				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	183 602 553,90		28 236 452,47	
Varastojen muutos	69 503 033,79		22 493 377,04	
Varastointikustannukset	14 021 993,26	128 121 513,37	15 215 416,33	65 945 245,84
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	1 361 129,82		1 242 378,96	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	244 332,34		219 999,30	
Muut henkilösivukulut	99 491,12	1 704 953,28	88 682,86	1 551 061,12
Poistot				
Suunnitelman mukaiset poistot		5 321 453,01		5 348 950,93
Liiketoiminnan muut kulut				
Muut kiinteät kulut	1 086 109,61		673 702,75	
PTS:n erityiskulut	823 047,20		752 829,63	
Infrastruktuurikulut	4 670 402,87		4 785 432,83	
Lääkkeiden velvoitevarastointi kulut	4 121 916,00		3 960 931,92	
Muut huoltovarmuuskuulut	1 314 162,38	12 015 638,06	1 560 205,44	11 733 102,57
Liikevoitto		67 648 127,36		39 483 138,45
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	568 805,92		259,00	
Osingot	3 726 009,35		3 847 303,25	
Korkokulut	68,55	4 294 746,72	25,53	3 847 536,72
TILIKAUDEN VOITTO		71 942 874,08		43 330 675,17

→ Perushuolto-osasto

Valmistautuminen puolustus-taloudellisen suunnittelu-kunnan toiminnan uudelleen organisointiin siten, että toiminta perustuu sektoreihin ja niiden sisällä toimiviin pooleihin, heijastui jo kuluneen vuoden toimintaan. Täysipainoisesti uusi organisaatiomalli aloittaa toimintansa vuonna 2005. Elintarvikehuollolle uudistus ei tuomullistavia muutoksia, mutta tiivistää eri osa-alueiden yhteistyötä. Terveydenhuollon sektorille tulee terveydenhuollolle ja ympäristöterveydenhuollolle omat poolinsa.

Maatalouspolitiikan ja markkinapolitiikan ristiriitä

EU:n esittämä sokeriuudistus herätti voimakasta keskustelua. Vaatimukset vapaasta maailmankaupasta luovat paineita Euroopan omalle sokerituotannolle. Eurooppa

kokonaisuudessaan tuottaa sokeria yli oman tarpeensa, vie hintatuetta sokeria ja rajoittaa maailmanmarkkinahinnaltaan halveman sokerin tuontia. Tästä syntyy paineita EU:n sokerin tuotantomäärän alentamiseen ja tuotannon keskittämiseen Keski-Eurooppaan. Suomi tuottaa sokeria alle oman tarpeensa, mutta tuotanto-olosuhteet eivät ole kilpailukyiset Keski-Eurooppaan verrattuna. Seurauksena olisi Suomen tuotannon lopettaminen tai ainakin voimakas supistaminen, jolloin tuontiriippuvuus kasvaisi entisestään.

Sokerilla yksittäisenä hyödykkeenä on rajallinen vaikutus kokonaishuoltovarmuuteen, mutta sen kohdalla konkretisoituvat esimerkkitapauksena monet huoltovarmuuden elementit. Mukana on globaalinen elintarvikekaupan rakenne, jossa on nähtävissä tuotannon keskittyminen olosuhteiltaan edullisimmille alueille. Tämä lisää eri alueiden keskinäisiä riippuvuusuhkuja, jolla saattaa olla vakauttava vaikutus, mutta toisaalta keskitetty tuotanto lisää häiriöalttiutta, häiriön vaikutukset ulottuvat laajalle ja tilanteen hallinta vaikeutuu. Brasilia on noussut monella alalla voimakkaaksi elintarvikkeiden viejäksi. Suomenkin valkuaisinehuollon ja sitä kautta kotieläintuotannon tason riippuvuus Brasiliasta on kasvanut.

Myös kansallisen huoltovarmuuden suhde EU:n maataloustuotantoon on yleisemmin tarkasteltavissa sokeriesimerkin kautta.

Huoltovarmuuden tavoitepäätöksessä todetaan yleisellä tasolla tavoitteeksi riittävä kotimainen elintarviketuotanto. Tuotannon määrän ja rakenteen määrittely kaipaa analysointia. Yleensäkin kysymys markkinoiden antamasta huoltovarmuudesta ja niillä tapahtuvien muutosten vaikutuksista huoltovarmuuteen sekä maatalouspolitiikan ja markkinapolitiikan suhteesta tulee varmasti tulevaisuudessa entistä voimakkaammin esiin.

Elintarvikehuollon riippuvuus ulkoisista tekijöistä korostuu

Elintarvikehuollon logistiikkaoperaattoreiden auditointeja jatkettiin. Logistiikkaoperaattoreilla tarkoitetaan niitä keskeisiä yrityksiä, joilla on merkittävä rooli vilja-, liha- tai maitotuotteiden päivittäistavaruhollossa. Auditointien yhteydessä on korostettu toiminnan jatkuvuuden turvaamista häiriötilanteissa keskeisenä osana yrityksen toimintastrategiaa ja laatujärjestelmää. Eräitten toimintojen kuten tietojenkäsittelyn ja -siirron, huolto- ja kunnossapidon sekä turvallisuuspalvelujen ulkoistaminen on keskitynyt harvoille näihin tehtäviin erikoistuneille yrityksille. Tästä saattaa aiheutua riskikeskittymää, ellei tätä uhkaa ja sen vaatimia varautumistoimenpiteitä tiedosteta ajoissa. Erilaisten verkostojen kuten sähkö-, tietoliikenne- ja vedenjakeluverkostojen toimintavarmuusvaatimus korostuu.

Länsi-Suomen läänin lääninharjoituksessa 12.-13.5.2004 oli 9 kunnan päivittäistavaruhollosta vastaavat sijoitettu Suomusjärven kunnan johtokeskuksen tiloihin.

Ruokakeskuksen logistiikkajohtaja Antti Palomäki valotti päivittäistavara-kaupan tulevaisuudennäkymiä elintarviketeollisuuspoolin seminaarissa 14.10.2004.

Harjoituksissa käytettäviä taustatilanteita ja uhkakuvia on ajanmukaistettu. Tilannekuvauksissa on käytetty laajoja sähkö- ja tietoliikennekatkoksia, laajoja eläintauti-epidemioita sekä erilaisia vaikeita biologisia ja muita saastumistilanteita, ydinlaskeumatilanteista aiheutuvia toiminta- ja liikenne-rajoituksia sekä muita vastaavia häiriöitä. Harjoitukset ovat osoittaneet viranomaisten ja elinkeinoelämän sujuvan yhteistyön suuren merkityksen häiriötilanteissa.

Asiantuntijat pitävät maailmanlaajuisia epidemiaa väistämättömänä

Terveyden- ja ympäristöterveydenhuollossa on nähtävissä suuria uhkia. Lintuinfluenssatapausten nähdään ennakoivan pandemiaa, jota asiantuntijat pitävät todellisena uhkatekijänä. Tällainen tapaus aiheuttaisi hoitoon tarvittavien lääkkeiden ja välineiden markkinoilla suuren häiriötilanteen. Tähän varautumiseksi Huoltovarmuuskeskus on hankkinut sosiaali- ja terveysministeriön suosituksesta tässä tilanteessa tarvittavaa lääkettä varmuusvarastoon.

Biologiset ja kemialliset uhat sekä niihin varautuminen on yleensäkin ollut kuluneen

vuoden toiminnan painopistealueena. Kemiallisen uhan kuten kaasulla tapahtuvan terroriteon varalta hankittiin varmuusvarastoon hengityksen salpautumista estävää lääkettä sisältäviä autoinjektoreita.

Huoltovarmuuskeskus on ollut aktiivisesti yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön ja muiden alan yhteistyötahojen kanssa järjestämässä harjoituksia, joissa on harjoiteltu toimintaa erilaisissa häiriötilanteissa sekä kartoitettu tarvittavia materiaalisia valmiuksia. Sujuva ja hyvin harjoiteltu yhteistyö eri toimijoiden kesken on nähty välttämättömäksi materiaalisten voimavarojen ja logististen järjestelmien tehokkaan käytön kannalta.

Ympäristöterveydenhuollon erääksi keskeiseksi ongelmaksi on nähty häiriötilanteissa tarvittavan analysointi- ja mittauskapasiteetin riittävyys. Nykyisessä markkinaympäristössä on tärkeää saada kuluttajat vakuuttuneiksi markkinoitavien tuotteiden turvallisuudesta. Muutoin häiriöllä voi olla tuotantorakenteisiin vaikuttavat pitkäaikaiset heijastukset, joista aiheutuu suuria taloudellisia menetyksiä ja heikennyksiä huoltovarmuuteen.

↓ Pala maata, pala taivasta, 2004

Kansainvälinen toiminta tukee verkottumista

Perushuolto-osasto on osallistunut aktiivisesti Naton yhteistyöorganisaatioiden toimintaan elintarvikehuollon ja terveydenhuollon elinissä. Tämän työn suurin merkitys on päästä tutustumaan eri maiden varautumisjärjestelmiin ja luoda kaikkia osapuolia hyödyntäviä yhteyksiä.

Terveydenhuollon alalla Huoltovarmuuskeskukselle on tärkeää pitää suomalaisten asiantuntijoiden kautta yhteyksiä erilaisiin kansainvälisiin tiedustelu- ja hälytysjärjestelmiin. Epidemia- ja muissa uhkatilanteissa näin saatava ennakkotieto on tilanteen hoidon kannalta erittäin arvokasta.

→ Teollisuustuotanto-osasto

Verkostoitumisen haasteet näkyvät osaston toiminnassa erityisesti kuljetusten ja rakentamisen toimialoilla. Alan hallintaa tehostettiin perustamalla kuljetuslogistiikkasektori ja uusia pooleja, kehittämällä tietojärjestelmiä sekä järjestämällä koulutus- ja harjoitustilaisuuksia.

Suunnitteluperusteissa ja organisaatiossa uudistuksia

Kulunut vuosi toi muutoksia sekä puolustaloudellisen suunnittelukunnan komitearakenteeseen että varautumisen perusteina oleviin uhkakuvuihin. Toimikautensa päättänyt suunnittelukunta muutti organisaatiokennettä vastaamaan aikaisempaa paremmin varautumisen painopistealueita. Edellisen vuoden lopussa voimaan tullut valtioneuvoston periaatepäätös yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisesta (27.11.2003) sekä siihen liittyvä perustelu-

PTS:n kuljetuslogistiikkasektori järjesti laajan maakuljetusten valmiusseminaarin marraskuussa. Seminaariin osallistui lähes 100 henkilöä. Tilaisuuden avasi puolustusministeri Seppo Kääriäinen. Kuvassa vasemmalta puolustusministerin adjutantti majuri Sami Nurmi (PLM), toimitusjohtaja Tapio Simos (VR Osaakeyhtiö), projektipäällikkö Matti Telkki (LVM), toimitusjohtaja Heikki Kääriäinen (LAL), turvallisuusjohtaja Rauli Parmes (LVM), puolustusministeri Seppo Kääriäinen sekä toimitusjohtaja Seppo Sainio (SKAL).

muistio ”Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategia” johtivat suunnitteluperusteiden muuttamiseen uusia uhkakuvia vastaaviksi. Suunnittelun painopiste siirtyi 1.7.2004 alkaneella toimikaudella poikkeusoloista normaaliolojen vakauteen häiriöihin varautumiseen.

Teollisuustuotanto-osaston vastuualueella suurimmat muutokset olivat kuljetuslogistiikkasektorin perustaminen, sen ohjaukseen tulevien pooliorganisaatioiden ja niiden toiminnan valmistelu sekä varautumisen suunnitteluperusteiden muuttaminen. Kuljetuslogistiikkasektori korvasi kuljetusjaoston, ja päätökset tehtiin myös raideliikenteen kattavan maakuljetuspoolin perustamisesta tiekuljetuspoolin tilalle sekä aiempien kuljetusjaoston alaisten vesi- ja ilmakuljetustoimikuntien muuttamisesta pooleiksi. Teollisuuspoolit jatkoivat toimintaansa entisiin organisaatioihin, suoraan suunnittelukunnan keskusjaoston alaisuudessa.

Osasto lähetti pooliensa ja sidosryhmiensä keskeisille yhteistyökumppaneille toiminnan kehittämistä ja yhteistyön tehostamista koskevan kyselyn, jonka tuloksia hyödynnetään varautumista ja valmiutta kehitettäessä. Teollisuudessa tapahtuneiden muutosten vaikutuksia huoltovarmuuteen seurattiin huoltovarmuusindikaattorin avulla erityisesti kriittisten toimialojen osalta, ja poolien tulosoajasta jatkettiin aikaisemman käytännön mukaisesti.

Poolien ja viranomaisten välinen yhteistyö tehostui erityisesti kuljetus- ja rakennusaloilla. Poolien välistä yhteistyötä kehitettiin järjestämällä harjoituksia, joissa käsiteltiin tuotantoketjuihin liittyviä toimintoja ja niitä palvelevia kuljetuksia. Teollisuuden valmiuspäälliköiden ja kuljetusalan valmiushenkilöstön koulutusta jatkettiin. Harjoitus- ja koulutustilaisuuksia oli 19 ja niihin osallistui lähes 600 henkilöä.

Yritysten valmiussuunnitteluun liittyvän atk-sovelluksen (Vasu) tietosisältöä ajanmukaistettiin ja poolien käyttöön suunniteltua atk-sovellusta (PooliVasu) kehitettiin kentältä saadun palautteen perusteella. Päivitetty sovellus Vasu 2004:stä toimitettiin jaettavaksi poolien tarkeyluokiteltujen yritysten valmiuspäälliköille. Vuoden aikana PTS:n keskusjaosto myönsi ensimmäiset todistukset valmiussuunnitelmansa laatineille yrityksille. Hanke, jonka tuloksena puolustusvoimien teollisuusinsinöörit saivat käyttöoikeudet HVK:n ylläpitämään tarkeyluokiteltujen yritysten tietokantaan, saatiin päätökseen.

Kansainvälistä yhteistyötä jatkettiin Poh-

joismaiden välisessä kuljetusalan valmiussuunnittelussa sekä osallistumalla Naton PFP-organisaation teollisuus- ja kuljetuskomiteoiden toimintaan. Vuoden aikana esitettiin myös yritysten asiantuntijoita Naton johtavan siviilivalmiussuunnittelukomitean (SCEPC) alakomiteoiden käyttöön.

Poikkeusoloihin varautuminen Ahvenanmaan maakunnassa tiivistyi

Poikkeusoloihin varautumista koskevien tehtävien hoitaminen Ahvenanmaan maakunnassa jatkui läänin- ja maakuntahallituksen perustaman yhteistyövaltuuskunnan antamien sekä HVK:n edustajien kanssa linjattujen suuntaviivojen mukaisesti. Yhteistyövaltuuskunnan asettamien työryhmien toiminta on aktivoitunut valtuuskunnan nimettyä kaikkien työryhmien vastuuhenkilöiksi viranomaisten edustajat. Merkittävää myös on, että läänin maaherra nimettiin PTS:n jäseneksi.

Huoltovarmuuskeskuksen asiantuntijat osallistuivat vuoden aikana kolmeen kokoukseen, joissa esiteltiin puolustaloudellisen suunnittelukunnan organisaatiota ja varautumisen perusteita koskevat muutokset sekä keskusteltiin maakunnan huoltovarmuustilanteesta. Erityisesti olivat esillä eri kuljetusmuotojen huoltovarmuus, Ahvenanmaan tonniston merkitys koko maan merikuljetusten huoltovarmuudelle, maakunnan energia- ja vesihuolto sekä kriisiajan tiedotustoiminta. Myös lääkintämateriaalihuollosta on neuvoteltu. Lisäksi HVK tuki maakuntaa sitä varten räätälöidyn harjoituksen toimeenpanossa. Ahvenanmaan lääninhallitus antoi HVK:lle raporttinsa maakunnan huoltovarmuuden tilasta.

Kotimaisen puolustusvälineiteollisuuden rooli edelleen tärkeä

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisesta kotimaisella puolustusvälineiteollisuudella on, muuttuneista uhkakuvista huolimatta, edelleen tärkeä osa maamme puolustusvalmiuden ylläpidossa ja kehittämisessä. Samoin valtioneuvoston päätöksessä huoltovarmuuden tavoitteista (350/2002) on sotilaallista maanpuolustusta tukeva tuotanto ja järjestelmien ylläpito määritelty yhdeksi keskeiseksi varautumisen tavoitealueeksi.

Huoltovarmuuden kannalta tärkeän tuotantokapasiteetin tilannetta seurattiin ja puolustusvoimien kriisiajan tarpeita turvattiin eri toimenpitein. Raskaan ampumatarviketuotannon turvaava lataamohanke eteni suunnitelmien mukaisesti ja kotimaisen ruu-

tituotannon jatkuminen turvattiin HVK:n sekä Pääesikunnan välisin sopimuksin. Puolustuselektronikkateollisuuden ylläpito jatkui voimassa olevan sopimuksen mukaisesti.

Teollisuuden osallistuminen kansainväliseen yhteistyöhön, joko osana puolustusvoimien hankkeita tai itsenäisesti, ja pohjoismaisen puolustusmateriaaliteollisuuden tukemista koskeva sopimus vahvistavat alan toimintaedellytyksiä ja turvaavat kriittisten materiaalien saatavuutta poikkeusoloissa. Toimintansa aloittanut Euroopan puolustusvarasto (EDA), jossa myös Suomi on mukana, tulee osaltaan vahvistamaan EU-maiden kriisinhallintakykyä.

Puolustusvoimien varikkotoiminnan supistumisesta aiheutuneet järjestelyt saatiin toistaiseksi päätökseen, ja puolustusvoimien käytöstä poistamia tai huoltovarmuuden kannalta merkitystään menettäneitä materiaaleja myytiin aikaisemman käytännön mukaisesti. HVK:n ja puolustusvoimien välinen yhteistyö jatkui osapuolten välisen yleis-sopimuksen pohjalta. Hanke- ja materiaaliyhteistyö, kuljetuslogistiikka, tiedonsiirron kehittäminen ja koulutus olivat vuoden aikana keskeisesti esillä.

Varmuusvarastoinnin painotukset muuttuivat

Teollisuuden raaka-ainehuoltoon varattujen materiaalien varastointimääriä tarkistettiin suunnitelmien mukaisesti yhdessä teollisuuden sekä puolustusvoimien asiantuntijoiden kanssa, ja varastojen tarkastuksia tehostettiin. Huoltovarmuuden kehittämisessä ja ylläpitämisessä ollaan aikaisempaa enemmän siirtymässä välttämättömien teknisten järjestelmien toimivuuden ja kriittisen tavaran palvelutuotannon turvaamiseen huolto-

varmuuden tavoitteita koskevan päätöksen mukaisesti. Myös uusien uhkakuvien vaikutus otetaan suunnittelussa huomioon.

Varastoinnin painopiste oli kemian, metalli- ja puolustusmateriaaliteollisuuden kriittisissä raaka-aineissa ja materiaaleissa. Materiaalista huoltovarmuutta ylläpidettiin myös uudistamalla yritysten turvavarastointisopimuksia. HVK:n ja Suomen Punaisen Ristin välisen ns. hätäaputuotteiden varastointisopimuksen mukaisesti kierrätettiin varastoituja tuotteita. Niiden nimikkeitä ja määriä tarkistettiin saatujen kokemusten perusteella.

Kuljetuksissa korostetaan logistiikan hallintaa

Kuljetussektorin verkottuminen on lisännyt alan hallinnon ja yritysten yhteistyön tarvetta. Tämän vuoksi PTS:n organisaatio-uudistuksen yhteydessä perustettiin kuljetuslogistiikkasektori, jossa ovat edustettuina alan viranomaiset ja elinkeinoelämä. Merenkulun huoltovarmuuden tilaa seurattiin yhdessä liikenne- ja viestintäministeriön sekä kuljetusjaoston vesikuljetustoimikunnan kanssa.

Kriisiajan tielukuljetusten tietohallinto- ja viestintäjärjestelmä (Pooleri II) otettiin tuotantokäyttöön. Puolustusvoimien vastaavan varausjärjestelmän integrointi tähän järjestelmään on käynnissä. Poolerin tietokanta käsittää myös maarakennusalan työkonet. Laajennettua ohjelmaa testattiin rakennuspoolin aluetoimikuntien harjoituksissa. Tiekuljetuspoolin aluetoimikuntien ja läänien yhteyshenkilöiden koulutusta jatkettiin yhdessä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa, ja marraskuussa järjestettiin valtakunnallinen maakuljetusten valmiusseminari.

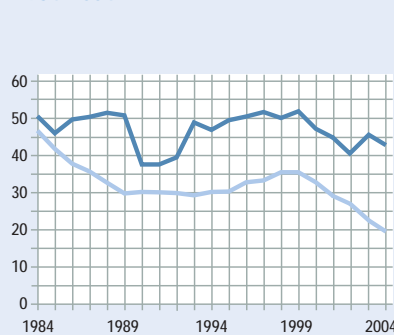
HVK:ssa tehdyn, kaikki huoltovarmuusalat kattaneen riskianalyysin mukaan kuljetusketjun hallinta ja lentoliikenne kuuluivat riskialteimpiin aloihin. Kuljetus- ja jakelujärjestelmien huoltovarmuus pysyi kuitenkin tyydyttävällä tasolla lukuun ottamatta raskaan maantiekuljetuskaluston varaosatilannetta. Sen parantamiseksi asetettu ns. PUVAKE-työryhmä (puskurivarastoinnin kehittäminen) sai työnsä päätökseen. Kotimaassa käytettävän kaluston valtamerkkejä edustavien yritysten asiantuntijat selvittivät kriittisten varaosien varastointimahdollisuuksia. Raporttiin sisältyvien ehdotusten kehittämistä jatketaan.

Viranomaisyhteistyö kehittyi rakentaminen alalla

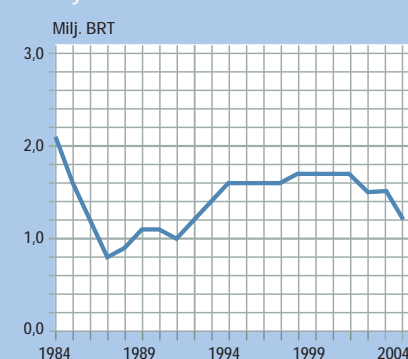
PTS:n organisaatiomuutoksen yhteydessä lakkautettiin rakennusjaosto, jonka tehtävät liittyivät alan hallinnon varautumisen ja valmiussuunnittelun tukemiseen. Yhteistyötä hallinnon ja elinkeinoelämän välillä tehostettiin nimittämällä ympäristöministeriön edustaja rakennuspoolin poolitoimikunnan jäseneksi ja vahvistamalla myös poolin aluetoimikuntien viranomaisedustusta.

Rakennuspooli järjesti valtakunnallisen seminaarin ja kolme aluetoimikuntaa alueelliset valmiusharjoitukset, joissa oli erityisesti esillä rakennusurakoitsijoiden ja viranomaisten kriisiajan yhteistyö. Aluetoimikunnissa käynnistetty yritysten tarkeyluokitus saatettiin päätökseen. Rakennuspooli perusti koordinaatioryhmän, jonka tehtävänä on selvittää urakoitsijoiden rooli poikkeustilanteiden rakennustoiminnassa.

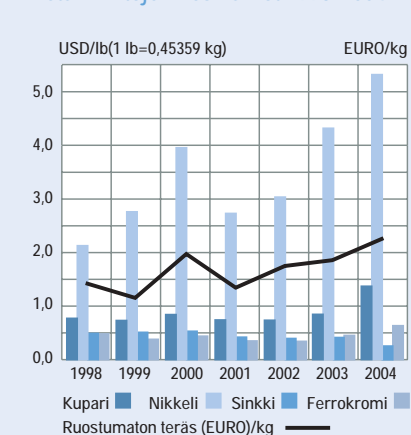
Kotimaisten alusten osuus meritse tapahtuvasta tuonnista ja viennistä 1984-2004

Suomen kauppalaivaston tonniston kehitys 1984-2004

Metallihintojen keskiarvot 1998-2004

➔ Energiahuolto-osasto

Energiajärjestelmämme huoltovarmuutta voidaan pitää tyydyttävänä. Järjestelmän itsensä tuottama huoltovarmuus on vakiintumassa nykytasolle. Lisääntyvä riippuvuus mm. monimutkaistuvista tiedonsiirtojärjestelmistä sen sijaan heikentää energiajärjestelmän sopeutumiskykyä poikkeustilanteisiin.

Toimintaympäristön tila

Energia on yhteiskunnan perustoiminnoille ehdottoman välttämätön hyödyke, ja energian häiriöttömän saannin turvaaminen sekä normaali- että häiriötilanteissa on ensiarvoisen tärkeää.

”Energiahuolto” tai nykyistä yhteiskunnallista tilaa ehkä paremmin kuvaava käsite ”energian toimitusvarmuus” käsittää muun muassa eri polttoaineiden hankinnan, siirron ja varastoinnin sekä edelleen sähkön ja lämmön tuotannon, siirron ja jakelun.

Energiahuoltomme perustuu muun muassa avoimiin ja toimiviin energiamarkkinoihin, normaaliolojen toimintarakenteisiin ja -tapoihin sekä toteutettuihin huoltovarmuusjärjestelyihin.

Maamme erityisolosuhteiden vuoksi energian toimitusvarmuudelle asetetaan normaalia suurempia odotuksia, mikä tässä yhteydessä tarkoittaa muun muassa kansainväliset sopimukset ylittävää tuontipolttoaineiden varmuusvarastoja.

Vesivoimatilanne paranee, öljytuotteiden hinnat korkealla

Vuosi 2004 oli energian toimitusvarmuuden kannalta kohtuullinen. Alkuvuodesta pohjoismainen vesivarastotilanne oli reilusti alle normaalitason, mutta alkukesästä lähtien pohjoismaihin normaalisti tuleva sademäärä ylittyi selvästi, ja loppuvuodesta vesivoiman varastotilanne ylitti jo pitkäaikaisen keskiarvon.

Epävakaa tilanne kansainvälisillä öljymarkkinoilla aiheutti muun muassa sen, että raakaöljyn hinta jatkoi nousuaan ja oli huipussaan lokakuussa lähes 55 dollaria barreliä. Raakaöljyn ja öljytuotteiden hintoja pitivät korkealla muun muassa vilkas kysyn-

tä (Kiina, Intia), levottomuudet merkittävässä öljyntuottajamaissa Nigeriassa ja Irakissa sekä Venäjän suurimpaan öljy-yhtiöön Jukosiin kohdistuneet ongelmat.

Tilanne kansainvälisillä öljymarkkinoilla rauhoittui loppuvuodesta. Raakaöljyn ja öljytuotteiden maailmanmarkkinahinnat laskivat marras-joulukuussa osin myös alenevan kysynnän takia. Tilanteeseen vaikutti myös suuren öljynkuluttajamaan Kiinan toimet talouskasvunsa ylikuumenemisen estämiseksi sekä Yhdysvaltojen öljyvarastotilanteen kohentuminen.

Energian toimitusvarmuuden edellyttämät ratkaisut

Talvikauden 2002/2003 pakkasjakso jo osoitti, että kivihiehellä on huomattava rooli Pohjoismaiden ja Suomen sähköntuotannossa jo lievissä poikkeusolosuhteissa puhumattakaan sellaisesta tilanteesta, johon liittyisivät huonon vesivuoden ja kovan pakkasjakson ohella vielä vaikeudet sähkön ja maakaasun tuonnissa. Alkuvuoden huonosta vesitilanteesta johtuen kivihiehellä ja lauhdelaitoksilla tuotettiin sähköä varsin huomattavia määriä. Viime vuosina sähköntuotannon osuus koko Suomen sähkön hankinnasta on ollut suurta, noin 10–15 % vuotuisesta sähkön kokonaiskäytöstä. Huonossa vesivoimatilanteesta merkittävä osa Venäjän tuonnista on siirtynyt Suomen läpi Ruotsin ja Norjan kulutukseen.

Energian huoltovarmuuden kannalta on tärkeää, että nykyinen kivihiehellä käytävä sähkön tuotantokapasiteetti pidetään edelleen käyttökunnossa. Kivihiehellä sähkön tuotantojärjestelmän ylläpito poikkeusolojen varalta edellyttää järjestelmän toiminta-asteen pitämistä normaaliaikana riittävällä tasolla. Tähän perustuu muun muassa nykyinen kivihiehellä varastoitujen tuotteiden laadut niin, että ne myös jatkossa täyttävät sekä kansalliset että EU:n asettamat laatuvaatimukset. Öljymarkkinoiden hintasuhteet mahdollistivat kyseisen laatumuutosten toteuttamisen valtion kannalta edullisesti. Raakaöljyä ja öljytuotteita vaihdettiin runsaasti, noin 700 000 tonnia. Varastojen hoitoon ja vuokriin käytettiin varoja noin 4,6 miljoonaa euroa, mikä oli suunnitellun mukaista.

Yhteiskuntamme toimivuus on hyvin pitkälle sidoksissa sähköjärjestelmän toimivuuteen. Tilanne, jossa tuotannon ja kulutuksen tasapaino on uhattuna, ei ole hyväksyttävä. Sähkömarkkinoiden avauduttua sekä sattuneiden sähkökatkosten takia on aiheellisesti noussut esille kaksi ydinkysymystä. Ensimmäkin, ovatko nykyiset avoimet sähkömarkkinat toimintamallinsa ja niihin kohdistuvan normiohjauksen osalta riittävät sekä normaali- että poikkeusolojen toimintaan? Toiseksi, ja edelliseen viitaten, voidaanko olettaa, että sähkön hinnoittelu sekä rohkaisee uuden kapasiteetin rakentamiseen että rajoittaa riittävästi sähkön käyttöä niissä poikkeuksellisissa olosuhteissa, joissa valmiuslakiin perustuvat ohjaukset eivät ole käytettävissä?

Kesällä 2004 Suomessa satoi noin kaksinkertaisesti normaaliin kesään verrattuna, ja paikka paikoin kärsittiin tulvista. Toukokuun lopussa turvevarastojen suuruus oli 12 TWh ja kesän turvetuotannon määrä jäi noin 11 TWh:in, mikä oli noin 40 % tavoitteesta. Loppuvuodesta ko. määrän arveltiin riittävän juuri ja juuri seuraavaan tuotantokauden alkuun. Tilanne tältä osin on varsin huolestuttava.

Lähipuosina energiaratkaisuja tehtäessä on tärkeää varmistaa, että kotimaista polttoainetta (kuten turvetta) ja sähkön tuotantokapasiteettia on riittävästi käytettävissä myös tulevan ydinvoimalaitoksen valmistumista edeltävinä talvikausina. Tämä edellyttää sekä malttia kivihiehellä kapasiteetin alasajossa, että tarmoa rakentaa nopeammin valmistuvaa uutta kotimaista sähkön tuotantokapasiteettia.

Miten alkanut päästökauppa ja sen toteutus tulevat vaikuttamaan sähkön tuotantokapasiteettiin ja sähkön hintatasoon on tällä hetkellä osin vielä epäselvää.

Suomen öljyhuollon toimivuutta testattiin

Toukokuussa 2004 osallistuttiin International Energy Agency (IEA) Suomen energiahuollon poikkeusoloihin varautumista koskevaan maatumukseen. Asiaa harjoitettiin edelleen syyskuussa, jolloin osallistuttiin IEA:n Exercise in Capitals -seminariin. Edelleen lokakuussa osallistuttiin IEA:n järjestämään Emergency Response Exercise (ERE3) harjoituksiin.

Nestemäisten polttoaineiden kierrätys

Valtion varmuusvarastoissa olevien öljytuotteiden kierrätystä jatkettiin raakaöljyn, kevyen polttoöljyn ja liikennepolttonesteiden osalta. Kierrätyksen tavoitteena oli turvata varastoitujen tuotteiden laadut niin, että ne myös jatkossa täyttävät sekä kansalliset että EU:n asettamat laatuvaatimukset. Öljymarkkinoiden hintasuhteet mahdollistivat kyseisen laatumuutosten toteuttamisen valtion kannalta edullisesti. Raakaöljyä ja öljytuotteita vaihdettiin runsaasti, noin 700 000 tonnia. Varastojen hoitoon ja vuokriin käytettiin varoja noin 4,6 miljoonaa euroa, mikä oli suunnitellun mukaista.

Valtiovarainministeriön toimenpiteet

KTM:n asettaman kivihiehellätoimikunnan mietintö valmistui kesäkuussa 2004. Mietinnössä muun muassa todettiin, että yhden yksittäisen polttoaineen käsittely irrallaan muusta energia- ja ilmastopoliittisesta kokonaisuudesta on ongelmallista. Kivihiehellä on tärkeä

asema sekä Suomen että maailman energia-tuotannossa. Koska päästökaupan vaikutusten arviointiin liittyy epävarmuuksia, toimikunta katsoi, että merkittäviä kivihiehellä nykyistä käyttöä koskevia lisärajoituskeinoja ei tässä tilanteessa tulisi toteuttaa.

Puolustustaloudellisen suunnittelukunnan (PTS) kokoonpano ja organisaatio uudistettiin uuden nelivuotisen suunnittelukauden alkaessa heinäkuussa 2004. Energiahuollon alueelle perustettiin lokakuussa uusi toimielin; energiahuoltosektori.

Sähkömarkkinalain uudistaminen ja sähkön toimitusvarmuus

Sähkömarkkinalakia uudistettiin sähkön toimitusvarmuuden parantamiseksi ja sähköverkkoyhtiöiden valvonnan tehostamiseksi. Uudistuksessa lisättiin sähkömarkkinalakiin myös ns. toimintojen eriyttämisvelvoite, jonka mukaan sähköverkkoyhtiöiden on pääsääntöisesti eriytettävä sähkön tuotanto- ja myyntitoiminnoista. Sähkön toimitusvarmuuden seurannan katsottiin kuuluvan energiamarkkinaviraston toimialaan, mutta laissa todetaan, että sähkömarkkinaviranomaisen tehtävänä on yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa seurata sähkön tarjonnan ja kysynnän tasapainon kehitystä Suomessa.

Sähkön toimitusvarmuuden osalta kulunut vuosi oli suhteellisen rauhallinen eikä laajoja sähköhäiriöitä esiintynyt. Loppuvuoden tuulisessa säässä sattui Etelä-Suomessa pitkähköjä keskeytyksiä sähkönjakelussa ja ne johtivat vakiokorvausten maksamiseen asiakkaille. Pohjoisempana oli lisäksi tavan-

omaisia lumikuormien aiheuttamia keskeytyksiä sähkönjakelussa. Kantaverkkosiirto ja sähköntuotanto selviytyivät lähes ongelmitta. Sateinen kesä käänsi sähkön siirtosuunnan pohjoismaisella markkina-alueella loppusyksystä pitkästä ajasta lännestä itään -suuntaiseksi. Lauhasta talvesta johtuen sähköntuotantokapasiteetti riitti hyvin.

Suurin osa loppukäyttäjien katkoksista aiheutuu avojohdoiksi rakennetuissa jakeluverkoissa, joita on etupäässä maaseudulla. Syitä ovat muun muassa ilmastolliset olosuhteet, kuten myrskyt ja ukkoset sekä johdoille ja reunuspuille kertyvä lumikuorma. Sähkönjakelun asiakkaiden keskimääräinen vuotuinen sähkötön aika on kuitenkin viimeisen 20 vuoden aikana puolittunut. Myönteisestä kehityksestä huolimatta yhteiskunnassa tulee aina varautua sähkötoimintuksen keskeytyksiin, sillä kaikista inhimillisistä virheistä sekä teknisiin järjestelmiin aina kuuluvista vikamahdollisuuksista ei koskaan päästä täysin eroon, poikkeuksellisista sääoloista puhumattakaan.

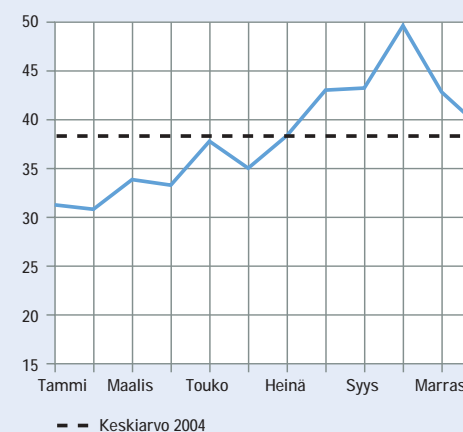
Yhteiskunnan tultua yhä riippuvaisemmaksi vakaasta ja häiriöttömästä sähköntoimituksesta ovat kuluttajille sähkökatkoksisista aiheutuneet kustannukset kasvaneet. Tämän lisäksi eri osapuolilla, kuten asiakkailta, verkko-yhtiöillä ja yhteiskunnan päättäjillä, on melkoisen erilaiset näkemykset sähkön toimitusvarmuuden parantamiseksi tarvittavien erilaisten investointien toteuttamisesta, niiden kustannuksista ja aikataulusta. Tämä on alue, jossa selvästi tarvitaan yhteiskunnallista konsensusta.

Energian huoltovarmuus vuonna 2004

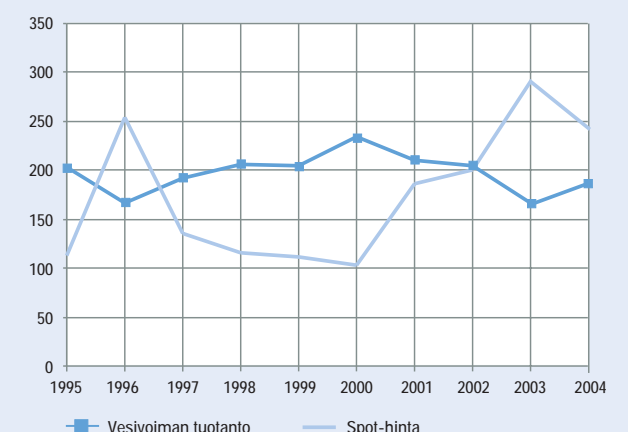
Energiajärjestelmämme huoltovarmuutta voidaan toukokuussa 2002 alennetuista varmuusvarastointitavoitteista ja tavanomaisena pidettävistä sähkökatkoksisista huolimatta pitää tyydyttävänä. Energiajärjestelmän itsensä tuottama huoltovarmuus sinänsä lie-nee vakiintumassa nykytasolle. Energian tuotannon ja käytön tehostumisen myötä energian vapaana oleva tuotantokapasiteetti, osa operatiivisista polttoaineverastoista (turve), polttoaineiden vapaana oleva kuljetuskapasiteetti sekä energian käytön säästöpotentiaali ovat kaikki pienentyneet. Koko energiajärjestelmän sopeutumiskyky poikkeustilanteisiin on huonontunut samalla kun muu infrastruktuuri, kuten erilaiset tiedonsiirtojärjestelmät, yhä monimutkaistuvat. Toisaalta IEA:n ja EU:n puitteissa tapahtuvat huoltovarmuusjärjestelyt tukevat energiahuoltomme varautumista.

Sähköntuotannon osalta Suomen on syytä edelleen toimia aktiivisesti yhteistyössä eri Pohjoismaiden kanssa yhteisen markkinaperusteisen ratkaisun aikaansaamiseksi turvaamaan sähkön riittävä tuotantokapasiteetti.

Raakaöljyn hinnankehitys 2004

Vesivoiman tuotanto ja elspotin hinta Pohjoismaissa

→ Hallinto-osasto

Hallinto ja henkilöstö

Henkilöstön määrä oli vuoden päättyessä 28, joka on ollut suunnilleen samalla tasolla laitoksen koko olemassaolon ajan. Keski-ikä oli 49,9 ja mediaani 52 vuotta. Koulutusjakauma oli seuraava:

- yleissivistävä 3,6 %
- keskiaste 3,6 %
- alin korkea-aste 10,7
- alempi korkeakoulu 7,1 %
- ylempi korkeakoulu 64,3 %
- tutkijakoulutus 10,7 %

Vuodesta 2005 alkaen on odotettavissa vaihtuvuuden nopea kasvu eläkkeelle siirtymisten johdosta.

Puolustustaloudellisen suunnittelukunnan toimielimissä tehdään merkittävä työpanos huoltovarmuuden hyväksi. Työpanoksen määrä on arvioitu 15 – 17 henkilövuodeksi. Neljässä poolissa on päätoimiseksi katsottava valmiussihteerit.

Huoltovarmuuden turvaamisesta annettuun lakiin valmisteltiin eräitä modernisointeja, joilla huoltovarmuuden käsitettä on tarkoitus muokata paremmin nykyajan uhkakuvia vastaavaksi.

Tietohallinto

Tietohallinnossa painopisteenä oli tietoturvallisuuden kehittäminen sekä hallinnollisten järjestelyjen ja vastuiden selkeyttäminen. Vuotuisessa tietoturva-auditoinnissa todettiin, että painopistealoilla ja keskeisissä kehittämiskohteissa oli saavutettu tavoitteet. Vuoden aikana laadittiin HVK:lle tietohallintopolitiikka ja –strategia sekä tietoturvapoliittika ja –strategia.

Valmiussuunnittelun tietojärjestelmiä Vasua ja VasuNetiä kehitettiin yhdessä puolustustaloudellisen suunnittelukunnan poolien kanssa. Tietojenkäsittelyalalle tarkoitettua TietoVasua jaettiin loppukäyttäjille.

Viestintä

Viestinnän sektorilla oli toimintavuonna kaksi suurta hanketta. HVK:n graafinen ilme uudistettiin ja otettiin käyttöön eri painotuotteissa. Toisena suurena hankkeena oli uuden www-sivuston suunnittelu, sivustonhallintajärjestelmän hankinta sekä sisällöntuotanto. Uudistuksen tavoitteena on tehostaa uutisointia, syventää ja laajentaa sivuston sisältöä sekä helpottaa kokonaisuuden ylläpitoa.

Sidosryhmälehti Varmuuden vuoksi ilmestyi kerran vuoden aikana.

Toimipaikkojen valmiussuunnitteluun tarkoitettua Vasu-sovelluksen käyttöä ja sovelluksen uusimpia ominaisuuksia esiteltiin PTS:n poolisihteeereille.

→ Huoltovarmuuskeskuksen tulosityksiköt

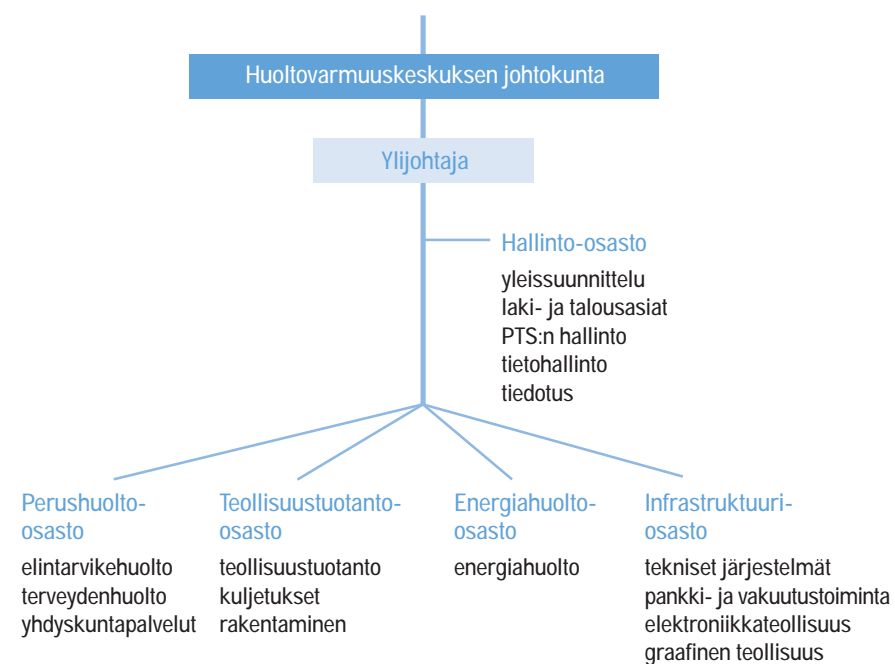
Huoltovarmuuskeskuksessa toimii viisi yksikköä. Neljä näistä eli perushuolto-osasto, teollisuustuotanto-osasto, energiahuolto-osasto ja infrastruktuuri-osasto osallistuvat oman erikoisalansa huoltovarmuuden kehittämiseen ja vastaavat mm. tähän kuuluvista kauppatoimista. Hallinto-osasto hoitaa yleishallintoa ja tuottaa muiden osastojen tarvitsemia tukitoimia.

Huoltovarmuuskeskuksen päällikkönä on ylijohdaja. Hän vastaa keskuksen johdosta ja toiminnan kehittämisestä siten, että laitos toimii taloudellisesti ja tehokkaasti. Ylijohdaja myös ylläpitää yhteyksiä muihin viranomaisiin ja elinkeinoelämään sekä vastaa kansainvälisen yhteistyön järjestämisestä ja tietohallinnosta.

Kylä, 2003 →

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖ

→ Johtokunta

Huoltovarmuuskeskuksen johtokunta 31.12.2004

Puheenjohtaja

Apulaisosastopäällikkö **Henrik Rähä** Kauppa- ja teollisuusministeriö, 01.04.2004 lähtien

(Apulaisosastopäällikkö **Erkki Palmqvist** Kauppa- ja teollisuusministeriö, 01.04.2004 saakka)

Varapuheenjohtaja

Alivaltiosihteeri **Juhani Turunen** Valtiovarainministeriö

Muut jäsenet

Yksikön päällikkö **Tuula Kulovesi** Eduskunta (Ulkoasiainministeriö), 06.02.2004 alkaen

(Yksikön päällikkö **Lauri Aaltonen** Ulkoasiainministeriö, 06.02.2004 saakka)

Apulaisosastopäällikkö **Marja-Liisa Partanen** Sosiaali- ja terveysministeriö,

01.04.2004 alkaen (Apulaisosastopäällikkö **Marjatta Blanco-Sequeiros** Sosiaali- ja terveysministeriö, 1.4.2004 asti)

Ylijohdaja **Rauni Hagman** Viestintävirasto

Varatoimitusjohtaja **Pekka Huttula** Öljy- ja Kaasualan Keskusliitto ry

Neuvotteleva virkamies **Päivi Janka** Kauppa- ja teollisuusministeriö

Maatalousneuvos **Esko Juvonen** Maa- ja metsätalousministeriö

Ylijohdaja **Eero Lavonen** Puolustusministeriö

Pääkonsuli **Eija Malmivirta** Meri Energy Oy Ltd

Teollisuusneuvos **Risto Ranki** Kauppa- ja teollisuusministeriö

Toimitusjohtaja **Eila Rummukainen** TeliaSonera International Carrier Oy

Sihteeri

Tuoteryhmäpäällikkö **Tapio Pelkonen** Huoltovarmuuskeskus

Huoltovarmuuskeskuksen johtokunnan työvaliokunta 31.12.2004

Puheenjohtaja

Apulaisosastopäällikkö **Henrik Rähä** Kauppa- ja teollisuusministeriö, 01.04.2004 alkaen

(Apulaisosastopäällikkö **Erkki Palmqvist** Kauppa- ja teollisuusministeriö, 01.04.2004 asti)

Varapuheenjohtaja

Alivaltiosihteeri **Juhani Turunen** Valtiovarainministeriö

Muut jäsenet

Ylijohdaja **Rauni Hagman** Viestintävirasto

Neuvotteleva virkamies **Päivi Janka** Kauppa- ja teollisuusministeriö

Maatalousneuvos **Esko Juvonen** Maa- ja metsätalousministeriö

Ylijohdaja **Eero Lavonen** Puolustusministeriö

Sihteeri

Tuoteryhmäpäällikkö **Tapio Pelkonen** Huoltovarmuuskeskus

→ Puolustustaloudellinen suunnittelukunta

Puolustustaloudelliseen suunnittelukuntaan (PTS) kuuluivat käytännön toimintaa johtava keskusjaosto ja sen alaiset, hallinnon varautumisesta vastaavat 11 jaostoa ja toimikuntaa sekä elinkeinoelämän varautumisesta vastaavat 12 poolitoimikuntaa. Elinkeinoelämän varautuminen perustuu vapaaehtoisuuteen, sillä valmiuslain (1080/91) varautumisvelvoite koskee vain valtion ja kuntien viranomaisia, valtion liikelaitoksia ja kunnallisia itsenäisiä laitoksia. Elinkeinoelämälle korvataan sopimusten perusteella osa varautumisesta aiheutuneista kustannuksista. Puolustustaloudellisen suunnittelukunnan menot on Huoltovarmuuskeskuksen perustamisesta lähtien rahoitettu sen tulo- ja menoarvion kautta.

Puolustustaloudellisen suunnittelukunnan toiminta

PTS:n toimikausi vaihtui 1.7.2004, jolloin valtioneuvoston nelivuotiskaudeksi 2004 - 2008 nimittämä uusi suunnittelukunta aloitti toimintansa. Vanhaan suunnittelukuntaan kuului puheenjohtajan lisäksi 62 jäsentä ja uuteen kuuluu 66 jäsentä. Suunnittelukunta kokoontui kertomusvuonna kolme kertaa.

Toukokuun kokouksen aiheina olivat valtioneuvoston kanslian toimenpiteet turvallisuuteen liittyvän yleisen tilannekuvan kokonaisuudeksi ja ylläpitämiseksi sekä puolustustaloudellisen suunnittelukunnan organisaation uudistaminen, mistä suunnittelukunta teki periaatepäätöksen. Organisaatiouudistusta toteutetaan parhaillaan. Syyskuussa oli uuden suunnittelukunnan järjestäytymiskokous, jossa pidettiin katsaus edellisen suunnittelukunnan toimintaan. Lisäksi esiteltiin puolustustaloudellisen suunnittelukunnan organisaatiouudistus ja tehtiin päätös sen toimeenpanosta. Joulukuun kokouksen aiheena oli huoltovarmuus muuttuvassa EU:ssa, mistä alusti professori Esko Antola.

Yleinen valmiussuunnittelu, koulutustoiminta ja tutkimusten rahoittaminen

PTS:n toimielimissä jatkettiin tulosohjaukseen perustuvaa valmiustoimintaa. Toimipaikkojen valmiussuunnitteluohjelmaan (Vasu) perustuvaa yritysten valmiussuunnittelua jatkettiin tärkeimpien poolien tärkeysluokitelluissa yrityksissä ja järjestelmään perehdyttämiseksi järjestettiin useita koulu-

tustilaisuuksia. Tiedonkäsittelyalan valmiussuunnitteluun tarkoitettu TietoVasu otettiin koekäyttöön.

Erilaisia valmiussuunnittelu- ja koulutustilaisuuksia järjestettiin 37 kappaletta, ja niihin osallistui noin 1 410 henkilöä hallinnosta, yrityksistä ja elinkeinoelämän järjestöistä. Kuluneen vuoden toiminta painottui organisaatiouudistuksen suunnitteluun, jolloin harjoitustoimintaan panostettiin aiempaa vähemmän. PTS:n toiminnasta aiheutui Huoltovarmuuskeskukselle noin 745 500 euron kustannukset. Erilaisten projektien osuus tästä oli noin 158 000 euroa. Projektirahaa myönnettiin mm. TE-keskusten valmiussuunnitteluohjeen uusimiseen, vesihuollon erityistilanneoppaan laatimiseen, elintarviketeollisuuden puhdistustoimenpiteitä säteilytilanteessa käsittelevään selvitykseen ja laajojen sähköhäiriöiden ennakoivaan riskianalyyysiin.

Puolustustaloudellisen suunnittelukunnan keskusjaoston toiminta

PTS:ssa käsiteltävät asiat ratkaisee keskusjaosto, johon kuuluu puheenjohtajan lisäksi

vähintään neljä suunnittelukunnan keskuudesta valitsemaa jäsentä. Suunnittelukaudella 2000 - 2004 keskusjaostoon kuului puheenjohtajan lisäksi kymmenen jäsentä. Suunnittelukaudelle 2004 - 2008 nimettyyn keskusjaostoon kuuluu puheenjohtajan

lisäksi neljätoista jäsentä. Keskusjaosto kokoontui kertomusvuonna seitsemän kertaa.

Kuluneena vuonna keskusjaoston toiminta painottui PTS:n organisaatiouudistuksen valmisteluun ja toimeenpanoon. Aiemmat

↓ Päätymätön tarina, 2005

Ensimmäisen PTS:n keskusjaoston myöntämät todistukset toimipaikkakohtaisen valmiussuunnitelman laatimisesta jaettiin maaliskuussa. Kuvassa todistuksia allekirjoittavat PTS:n puheenjohtaja vuorineuvos Heikki Hakala ja HVK:n teollisuustuotanto-osaston päällikkö, apulaisjohtaja Pekka Pennanen. Takarivissä vasemmalta kolme todistusten saajaa eli kiinteistöpäällikkö Jorma Koljonen (Sandvik Tamrock Oy), johtaja Lea Rosqvist (Foster Wheeler Energia Oy) ja toimitusjohtaja Antti Zitting (Sacotec Components Oy). Heistä vasemmalle PTS:n pääsihteeri Ilkka Kananen, HVK:n valmiusasiamies Jorma Hannulabacka sekä ryhmäpäällikkö Antti Karppinen (Teknoliateollisuus ry).

Turun yliopiston Jean Monnet -keskuksen johtaja professori Esko Antola alusti joulukuun kokouksessa aiheesta "Huoltovarmuus muuttuvassa EU:ssa". Professori Antola on tehnyt aiheesta tutkimuksen PTS:n tilauksesta.

Puolustustaloudellisen suunnittelukunnan vaihtumisen johdosta järjestettiin vastaanotto, jossa palkittiin PTS:n toiminnassa edellisellä suunnittelukaudella mukana olleita henkilöitä. Tilaisuuden juhlapuheen piti kauppa- ja teollisuusministeri Mauri Pekkarinen.

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖ

hallinnon varautumisen jaostot korvaavat viisi sektoria perustettiin syksyllä, jolloin myös käynnistettiin uusien poolien perustamisen valmistelu. Tietoyhteiskuntasektorin tietoverkkopooli syntyi jo joulukuussa. Osa teollisuuspoolista ja rakennuspooli jatkavat toimintaansa lähes nykyisillä organisaatioilla. Samoin rahoitus- ja vakuutusalan toimielimet jatkavat nykyiseen tapaan. Uuden organisaation toiminnan koordinoimiseksi keskusjaoston nimeämä työryhmä laati suunnitteluperusteet suunnittelukaudelle 2004 - 2008 sekä PTS:n työjärjestyksen, jotka keskusjaosto hyväksyi. Niissä on määritelty PTS:n toiminnan perusteet, suunnitteluelinten tehtävät ja vastuut sekä toiminnan painopisteet.

Huoltovarmuuden seurannan ja raportoinnin apuvälineenä käytettiin vuosittain päivitettävää ns. huoltovarmuusindikaattorijärjestelmää. Sen avulla tarkastelun ja kehittelyn kohteeksi otettiin erityisesti toimialat ja toiminnot, jossa katsottiin olevan heikko tai välttävä huoltovarmuus.

Elintarviketoolin ja tietojärjestelmäalan valmiusasiakirjat hyväksyttiin. Keskusjaosto käsiteli myös valmistuneita tutkimuksia ja selvityksiä sekä huoltovarmuuden eri osaluokkien tilannekatsauksia.

→ Överdirektörens översikt 2004

Året 2004 präglades av starka säkerhetspolitiska spänningar, en ökande ekonomisk aktivitet samt ett fördjupande av de ekonomisk politiska problemen i många länder. Inre oroligheter och bombärderna i Irak fortsatte. Man lyckades inte stävja våldsamheterna mellan Israel och Palestina. Spänningen mellan stormakterna ökade på grund av Nordkoreas kärnvapenexperiment samt kärnenergiprogrammen i Iran, vilka man framhöll att tog sikte på produktion av ett vapenlämpligt uran. Priset på olja steg våldsamt och översteg tidvis klart nivån på 50\$ per barrel. Kriserna i Främre Asien upprätthöll pristrycket, vilket dessutom stegrades av den asiatiska och speciellt den kinesiska kraftiga efterfrågan. Också priserna på många andra råämnen såsom metaller och ferrolegeringar steg till rekordnoteringar. Totalekonomins tillväxt ökade allmänt också i västländerna, och på en del områden kunde tydliga överhettningar iaktas. Den ekonomisk politiska obalansen i USA fördjupades under året, vilket ledde till en sänkning av

dollarns värde mot alla centrala valutor. Som mest noterades en euro till 1,37 dollar.

Världen utsattes under året för många naturkatastrofer uppkomna av översvämningar, stormar och jordbävningar. Den rekordkraftiga undervattensjordbävningen, som erfors vid Bengaliska viken vid årets slut, orsakade en serie flodvågor, vilka ledde till en katastrof för hundratusentals människor. Även finska medborgare fanns i stort antal på katastrofområdet särskilt i Thailand. Vårt lands myndigheters beredskap att fungera i denna oväntade och sällsynta krissituation kom på svårt prov. Detta bekräftade redan tidigare anammade uppfattningar om, att man allt mera bör bereda sig på allvarliga kriser under normal tid samt hanteringen av kriserna.

Internationella energiorganisationen IEA upprätthöll fortfarande ett krisberedskapssystem, som planerats för krisen i Irak och vars ändamål var att vid behov utta ur medlemsländernas säkerhetsupplag en olje-

mängd, som i stort sett motsvarade exporten från Irak. Under året arrangerades även en världsomfattande beredskapsövning för oljebranschen.

EU antog det nya grundlagsavtalet, vilket för att träda i kraft förutsätter ratificering av medlemsländerna. Till avtalet hör fastställande av säkerhetspolitiken inklusive säkerhetsgarantier, vilka skulle skapa bättre förutsättningar att utveckla en gemensam försörjningsberedskapspolitik än för tillfället. I fjol grundades European Defence Agency (EDA), som nämns redan i Maastrichtavtalet och vars uppgifter gäller försvarsindustrin och dess marknad. EDA skall utveckla även medlemsländernas gemensamma försörjningsorganiseringar för att trygga tillgången på försvarsmaterial. Tillsvidare har medlemsländerna uppgjort bilaterala eller multilaterala försörjningsberedskapsavtal, såsom de nordiska länderna sinsemellan.

Det livliga nordiska samarbetet fortsatte. Förhandlingar med Sverige påbörjades om ett förnyande av det år 1992 ingångna för-

sörjningsberedskapsavtalet. Ett motsvarande avtal med Norge har förhandlats färdigt. Ett ömsesidigt avtal för att befrämja försörjningsberedskapen på den gemensamma nordiska elmarknaden ingicks. Samarbetet mellan regulatorerna på elmarknaden och beredskapsmyndigheterna utökades.

Inom ramen för Natos partnerskapsprogram för fred ställdes fortsättningsvis en i försörjningsberedskapsfrågor insatt person till förfogande för Finlands ambassad i Nato. Försörjningsberedskapscentralens representanter deltog alljämt i kommittéernas verksamhet och i övningar.

Tillväxten av Finlands ekonomi tilltog och bevarade sina stabila grundstrukturer. Bytesbalansens överskott var fortsättningsvis omfattande, cirka 6,75 mrd euro. Statens ekonomi hölls i stort sett i balans medan kommunernas ekonomi gled över till underskott. Statsskulden förmådde man inte avkorta utan skulden ökade en aning till c. 64 mrd euro. Statskuldens proportion till bruttonationalprodukten har minskat men

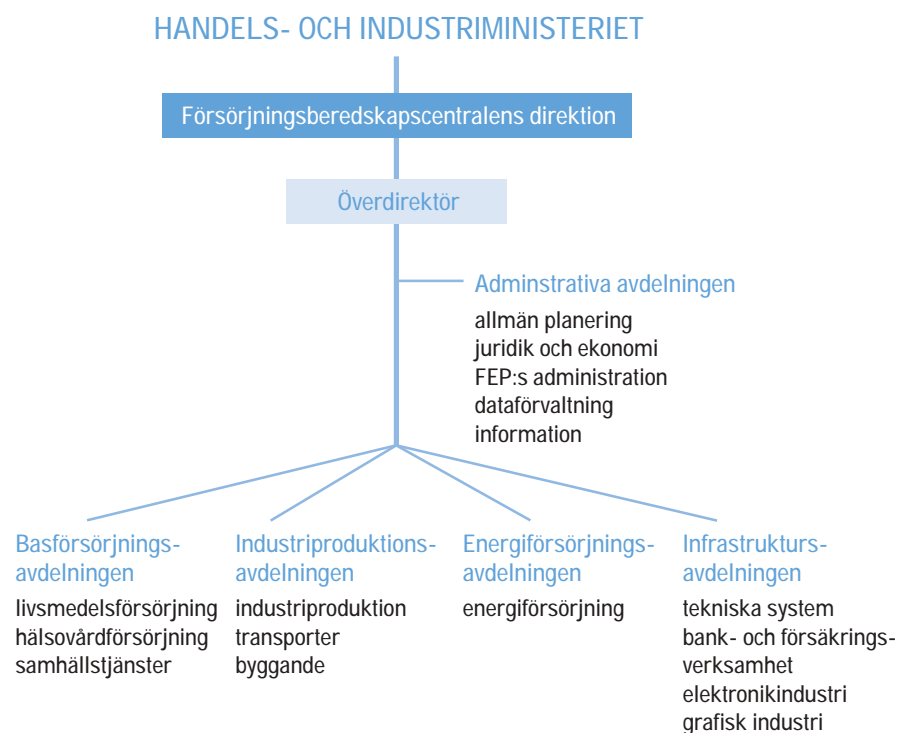
beloppet måste fortfarande anses vara stort, nästan två gånger statens årsinkomster. Detta minskar rörelsefriheten vid depressioner eller krissituationer.

Försörjningsberedskapscentralens affärsverksamhet var ovanligt livlig ifjol, varför det ekonomiska resultatet blev mycket gott. Balansen uppgick till 1 099 milj. euro, av vilket nästan 80 % är bundet i säkerhetsupplag.

Försörjningsberedskapscentralen verkar som ett sekretariat för den av staten tillsatta försvarsekonomiska planeringskommission. Statsrådet tillsatte från och med 01.07.2004 en ny planeringskommission och utnämnde bergsrådet Jaakko Rauramo till dess ordförande. Planeringskommissionens organisationsförändring förverkligades under året. Man grundade fem nya sektorer inom planeringskommissionen, med vilka man avser att samordna och styra beredskapsarbetet på de egna områdena. Följande sektorer tillsattes: livsmedelssektorn, energisektorn, transport- och logistiksektorn,

hälsovården och informationssamhället. Förutom med sektorerna har planeringskommissionen ingått avtal med centrala näringsgrenar från försörjningsberedskapsynpunkt sett, d.v.s. med poolerna. I den nya organisationen kommer sammanlagt 23 poolavtal att uppgöras. Inom FEP verkar cirka 500 personer, som centralsektionen har utsett och i hela samfundet c. 2 000 personer företagets beredskapschefer inberäknade. Vi vill uttrycka vårt varma tack till alla som deltagit i verksamheten, till dem som fortsätter sitt arbete och till alla nya medlemmar.

Mika Purhonen

→ Review of 2004 by the Director General

Year 2004 was characterised by strong tensions in security policy, increasing economic activity and the deepening of economic problems in many countries. Internal unrest and bomb attacks in Iraq continued. Attempts to curb the violence between Israel and Palestine were unsuccessful. The tensions between superpowers were increased by the nuclear tests of North Korea and Iran's nuclear power programmes that were allegedly aimed at producing weapon-grade uranium. The price of oil shot up, clearly exceeding the level of USD 50 per barrel at times. The crises in Middle East maintained the price pressures that were further fuelled by the strong demand in Asia, particularly in China. The prices of many other raw materials, such as metals and ferroalloys, also rose to record levels. The growth of total economy also accelerated in general in the western countries, and clear overheating could be observed in certain fields of business. The unbalance of USA's economic policies became more serious during the year which led to the weakening of the US dollar in

comparison to all other major currencies. At its weakest, the dollar was quoted at 1.37 to the euro.

During the year, the world was tested by many natural disasters caused by floods, storms and earthquakes. The record-strong underwater earthquake that happened in the Bay of Bengal late in the year caused a series of tsunamis that resulted in a disaster claiming hundreds of thousands of lives. Many Finnish citizens were also present in the areas hit by the disaster, particularly in Thailand. The capabilities of our public authorities for taking action in such unexpected and rare crisis were really put to a test. This case provided further support for the established view that more efforts must be invested in preparing for serious disturbances and crises even during times of peace.

The Internal Energy Agency IEA continued to maintain the emergency preparedness system that was created for the crisis in Iraq and involves the participating countries compensating for the shortfall of Iraqi exports by reducing their own security

stockpiles. A global preparedness exercise of the oil business was also organised during the year.

The EU adopted a new constitutional treaty, whose entry to force is subject to ratification by the Member States. This Treaty provides for a common foreign and security policy, including security guarantees, which would also create better conditions for developing a common policy regarding security of supply. The Defence Agency (EDA), already mentioned in the Maastricht Treaty, was established last year. Its duties are related to, inter alia, the defence industry and its markets. The EDA also has to develop the security of supply arrangements between the Member States in order to secure the supply of defence materials. The Member States have concluded both bilateral and multilateral security of supply agreements, such as the ones signed between the Nordic countries.

Active Nordic co-operation continued. Negotiations were started with Sweden regarding the revision of the current securi-

ty of supply agreement signed in 1992. The negotiations with Norway on an equivalent agreement were completed. A mutual agreement was signed for promoting the security of supply of the common Nordic electricity market. Co-operation was developed between the electricity market regulators and the authorities responsible for security of supply.

A person conversant with security of supply issues was further placed at the disposal of the Mission of Finland to NATO under the framework of NATO's Partnership for Peace Programme. The representatives of the National Emergency Supply Agency continued to participate in the work of committees and practical exercises.

The rate of growth of the Finnish economy increased, and the basis of economy remained stable. The current account surplus was again considerable, approximately 6,75 billion euros. The State economy was roughly in balance, but the municipalities saw their economy slide in the red. The national debt could not be amortised during

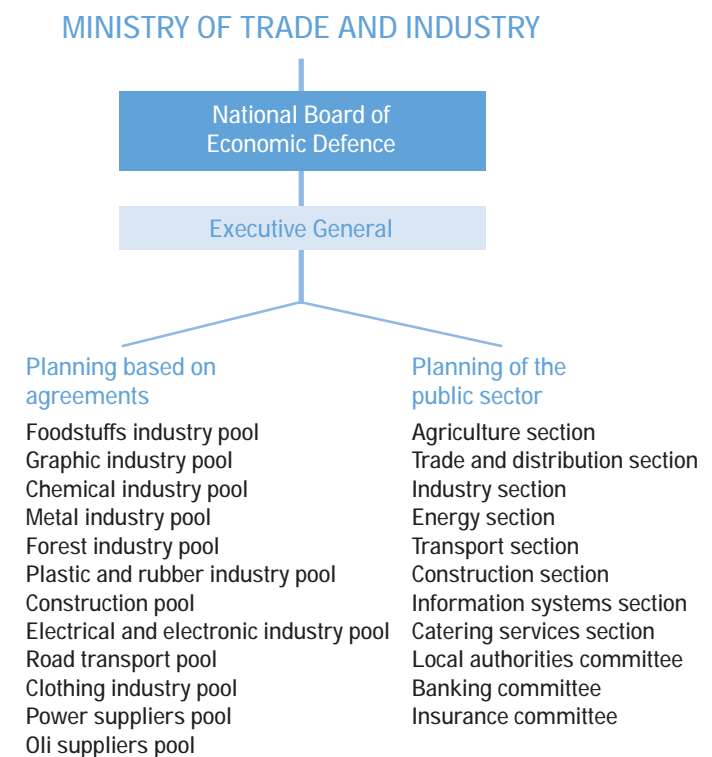
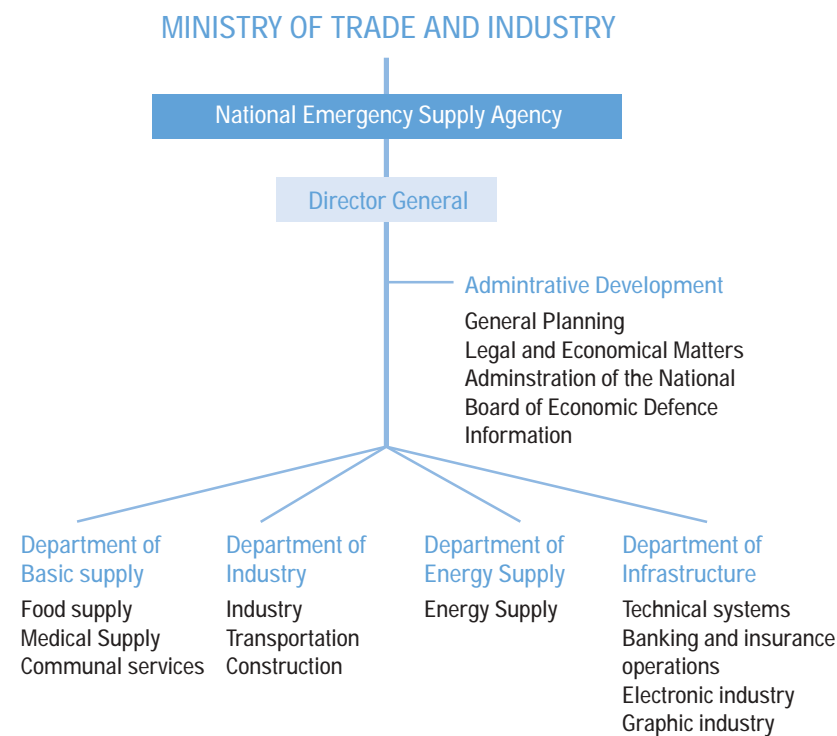
the year; instead, it increased slightly and stood at some 64 billion euros at year-end. The amount of national debt in relation to the GNP has decreased, but it must still be considered large, nearly twice the annual revenue of the State. This reduces our latitude in times of recession or crisis.

The National Emergency Supply Agency had a more active than usual year when its business is concerned, which is why the financial results were rather good. The total of the balance sheet stood at 1,099 million euros, nearly 80% of which was tied to security stockpiles.

The National Emergency Supply Agency acts as the secretariat for the National Board of Economic Defence appointed by the Government. The Government nominated a new planning board effective on 1 July 2004, and appointed Hon. Counsellor Jaakko Rauramo as its Chairman. The organisation of the planning board was reformed during the year. The organisation now has five sectors with the purpose of unifying and controlling preparedness operations in their

respective fields of expertise. The sectors are: food supply, energy supply, transport and logistics, healthcare and information society. In addition to the formation of these sectors, the planning board has established agreements with groups of industries, or pools, deemed vital for the security of supply. In all, 23 pool agreements will be concluded. The members of the planning board include some 500 persons nominated by the central department, and there are in all some 2,000 members, including the Emergency Preparedness Managers of companies. We want to extend our warmest thanks to all those taking part in the operations, both old members continuing their work and the new members.

Mika Purhonen

→ PTS:n kokoonpano suunnittelukaudella 01.07.2000 – 30.06.2004

Puheenjohtaja

Vuorineuvos **Heikki Hakala**

Varapuheenjohtaja

Alivaltiosihteeri **Juhani Turunen** Valtiovarainministeriö
Kansliapäällikkö **Matti Ahola** Puolustusministeriö
Kauppaneuvos **Magnus Bargum** Algol Oy
Oikeustieteen tohtori, dosentti **Kaarina Buure-Hägglund**
Helsingin yliopisto
Ylijohtaja **Bo Göran Eriksson** Kauppa- ja teollisuusministeriö
Kansliapäällikkö **Sirkka Hautojärvi** Ympäristöministeriö
Vuorineuvos **Matti Honkala** Kesko Oy
Finanssijohtaja **Satu Huber** Valtiokonttori
Toimitusjohtaja **Anja Hurme** Primasoft Oy (20.11.2003 saakka)
Puheenjohtaja **Esa Härmälä** Maa- ja metsätaloustuottajain
Keskusliitto MTK ry
Vuorineuvos **Jukka Härmälä** StoraEnso Oy
Toimitusjohtaja **Kari Jalas** Keskuskauppakamari
Toimitusjohtaja **Kari Jordan** Nordea
Pääjohtaja **Asmo Kalpala** Tapiola-Yhtiöt
Kaupunginjohtaja **Marketta Kokkonen** Espoon kaupunki
Johtaja **Johannes Koroma** Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto
Kansliapäällikkö **Juhani Korpela** Liikenne- ja viestintäministeriö
Pääjohtaja **Henri Kuitunen** VR-Yhtymä Oy
Toimitusjohtaja **Tapio Kuula** Fortum Power and Heat Oy
Merenkulkuneuvos **Antti Lagerroos** Finnlines Oy
Kansanedustaja **Seppo Lahtela** Eduskunta
Kaupunginjohtaja **Elina Lehto** Lohjan kaupunki
Pääjohtaja **Erkki KM Leppävuori** Valtion teknillinen
tutkimuskeskus
Maaherra **Tuula Linnainmaa** Etelä-Suomen lääninhallitus
Alivaltiosihteeri **Pekka Lintu** Ulkoasiainministeriö
Suomen Pankin johtokunnan jäsen **Matti Louekoski**
Suomen Pankki
Puheenjohtaja **Lauri Lyly** Sähköalojen ammattiliitto ry
Toimitusjohtaja **Matti Mattheiszen**
Toimitusjohtaja **Martti Mäenpää** Teknologiateollisuus ry
Toiminnanjohtaja **Liisa Niilola** Maa- ja Kotitalousnaisten Keskus ry
Yksikön johtaja **Leena Nyssönen** Helsingin kaupunki
Kenraalimajuri **Jouko Oittinen** Pääesikunta
Toimitusjohtaja **Risto Parjanne** Suomen Kuntaliitto
Pelastusylijohtaja **Pentti Partanen** Sisäasiainministeriö
Hallituksen puheenjohtaja **Bertel Paulig** Paulig Oy
Kansanedustaja **Pirkko Peltomo** Eduskunta
Vuorineuvos **Heikki Pentti** Lemminkäinen Oy
Maaherra **Hannele Pokka** Lapin lääninhallitus
Ylijohtaja **Tarmo Pukkila** Sosiaali- ja terveysministeriö
Johtaja **Matti Pukkio** Työministeriö
Ylijohtaja **Mika Purhonen** Huoltovarmuuskeskus
Toimitusjohtaja **Timo Rajala** Pohjolan Voima Oy
Kansliapäällikkö **Kirsti Rissanen** Oikeusministeriö
Toimitusjohtaja **Veli-Matti Ropponen** Fortum Oil and Gas Oy

Maaherra **Rauno Saari** Länsi-Suomen lääninhallitus
Toimitusjohtaja **Seppo Sainio** Suomen Kuorma-autoliitto ry
Johtaja **Pasi Salokangas** Orion-yhtymä Oyj Orion Pharma
(03.04.2003 saakka)
Päätoimittaja **Heleena Savela** Helsingin Sanomat
Ylipormestari **Eva-Riitta Siitonen** Helsingin kaupunki
Johtaja **Ulla Sirkeinen** Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto
Toimitusjohtaja **Sirpa Smolsky** Metallinjalostajat ry
Johtaja **Veli Sundbäck** Nokia Oy
Toimitusjohtaja **Reijo Svento** Tietoliikenteen ja tietotekniikan
keskusliitto FiCom ry
Toimitusjohtaja **Georg Tallberg** Shell oy ab
Hallituksen jäsen **Markku Talonen** Enermet Group Oy
Tutkija **Teija Tiilikainen** Helsingin Yliopisto
Ylijohtaja **Taisto Turunen** Kauppa- ja teollisuusministeriö
Puheenjohtaja **Riitta Uosukainen** Naisten Valmiusliitto
Kansliapäällikkö **Jarmo Vaittinen** Maa- ja metsätalousministeriö
Pääjohtaja **Jukka Viinanen** Orion-Yhtymä Oyj (03.04.2003 alkaen)
Kansliapäällikkö **Ritva Viljanen** Sisäasiainministeriö
Ylijohtaja **Marita Wilska** Kuluttajavirasto
Kansliapäällikkö **Erkki Virtanen** Kauppa- ja teollisuusministeriö
Hallituksen puheenjohtaja **Matti Vuoria** Fortum Oy

Pääsihteeri

Apulaisjohtaja **Ilkka Kananen** Huoltovarmuuskeskus

Sihteeri

Projektipäällikkö **Raija Viljanen** Huoltovarmuuskeskus

Pääesikunnan asettama yhteysupseeri

Insinöörieverstiluutnantti **Niilo Valkonen** Pääesikunta
(26.08.2003 saakka)
Insinöörieversti **Johnny Heikell** Pääesikunta (26.08.2003 alkaen)

→ Puolustustaloudellinen suunnittelukunta 01.07.2004 – 30.06.2008

Puheenjohtaja

Vuorineuvos **Jaakko Rauramo** SanomaWSOY Oyj

Varapuheenjohtaja

Alivaltiosihteeri **Juhani Turunen** Valtiovarainministeriö

Jäsenet

Kauppaneuvos **Heimo Aho** SKS-tekniikka Oy
Kansliapäällikkö **Matti Ahola** Puolustusministeriö
Konsernijohtaja **Jukka Alho** Suomen Posti Oyj
Ylijohtaja **Bo Göran Eriksson** Kauppa- ja teollisuusministeriö
Toimitusjohtaja **Leif Fagernäs** Teollisuuden ja Työnantajain
Keskusliitto EK
Toimitusjohtaja **Maija-Liisa Friman** Aspocomp Group Oyj
Finanssijohtaja **Maritta Fromholtz** Valtiokonttori
Kansliapäällikkö **Sirkka Hautojärvi** Ympäristöministeriö
Varatoimitusjohtaja **Seppo Härkönen** Yleisradio Oy
Vuorineuvos **Jukka Härmälä** StoraEnso Oy
Toimitusjohtaja **Kari Jalas** Keskuskauppakamari
Kansliapäällikkö **Juhani Korpela** Liikenne- ja viestintäministeriö
Pääjohtaja **Henri Kuitunen** VR-yhtymä Oy
Toimitusjohtaja **Tapio Kuula** Fortum Power and Heat Oy
Merenkulkuneuvos **Antti Lagerroos** Finnlines Oy
Toimitusjohtaja **Matti Lehti** TietoEnator Oyj
Kansliapäällikkö **Markku Lehto** Sosiaali- ja terveysministeriö
Pääjohtaja **Erkki KM Leppävuori** VTT
Maaherra **Peter Lindbäck** Ahvenanmaan lääninhallitus
Alivaltiosihteeri **Pekka Lintu** Ulkoasiainministeriö
Johtokunnan varapj. **Matti Louekoski** Suomen Pankki
Puheenjohtaja **Lauri Lyly** Sähköalojen Ammattiliitto ry
Toimitusjohtaja **Veli-Matti Mattila** Elisa Oyj
Toimitusjohtaja **Martti Mäenpää** Teknologiateollisuus ry
Toiminnanjohtaja **Liisa Niilola** Maa- ja kotitalousnaisten Keskus
Toimitusjohtaja **Jarmo Nupponen** Öljy- ja Kaasualan Keskusliitto
Yksikön johtaja **Leena Nyssönen** Palmia, Catering-palvelut
Toimitusjohtaja **Risto Parjanne** Suomen Kuntaliitto
Pelastusylijohtaja **Pentti Partanen** Sisäasiainministeriö
Hallituksen puheenjohtaja **Bertel Paulig**, Paulig Oy
Maaherra **Hannele Pokka** Lapin lääninhallitus
Ylijohtaja **Tarmo Pukkila** Sosiaali- ja terveysministeriö
Johtaja **Matti Pukkio** Työministeriö
Ylijohtaja **Mika Purhonen** Huoltovarmuuskeskus
Ylijohtaja **Harri Pursiainen** Liikenne- ja viestintäministeriö
Toimitusjohtaja **Timo Rajala** Pohjolan Voima Oy
Toimitusjohtaja **Lauri Ratia** Lohja Rudus Oy
Toimitusjohtaja **Risto Rinne** Fortum Oil Oy
Kansliapäällikkö **Kirsti Rissanen** Oikeusministeriö
Toimitusjohtaja **Tuomo Rönkkö** ELTEL Networks Oy
Toimitusjohtaja **Arto Sahla** SysOpen Oy
Varatoimitusjohtaja **Harri Sailas** Nordea Pankki Suomi Oyj
Toimitusjohtaja **Seppo Sainio** Suomen Kuljetus ja
Logistiikka SKAL ry

Päätoimittaja **Heleena Savela** Helsingin Sanomat
Kenraalimajuri **Kalervo Sipi** Pääesikunta
Johtaja **Ulla Sirkeinen** Teollisuuden ja Työnantajain
Keskusliitto EK
Varatoimitusjohtaja **Harri Sivula** Ruokakesko Oy
Toimitusjohtaja **Sirpa Smolsky** Metallinjalostajat ry
Konsernin varamies **Kari Stadigh** Sampo Oyj
Pääjohtaja **Keijo Suila** Finnair Oyj
Johtaja **Veli Sundbäck** Nokia Oy
Toimitusjohtaja **Reijo Svento** FiCom ry
Maaherra **Anneli Taina** Etelä-Suomen lääninhallitus
Toimitusjohtaja **Kari Teppola** Muoviteollisuus ry
Tutkija **Teija Tiilikainen** Helsingin Yliopisto
Ylijohtaja **Taisto Turunen** Kauppa- ja teollisuusministeriö
Puheenjohtaja **Riitta Uosukainen** Naisten Valmiusliitto
Kansliapäällikkö **Jarmo Vaittinen** Maa- ja metsätalousministeriö
Toimitusjohtaja **Anni Vepsäläinen**, Telia Sonera Finland Oyj
Pääjohtaja **Jukka Viinanen**, Orion-yhtymä Oyj
Kansliapäällikkö **Ritva Viljanen** Sisäasiainministeriö
Ylijohtaja **Marita Wilska**, Kuluttajavirasto
Toimitusjohtaja **Tarja Virmala** Tietoaalojen liitto
Kansliapäällikkö **Erkki Virtanen** Kauppa- ja teollisuusministeriö
Valtiosihteeri **Risto Volanen** Valtioneuvoston kanslia
Johtaja **Olli-Pekka Väänänen** Maa- ja metsätaloustuottajien
Keskusliitto MTK

Pääsihteeri

Apulaisjohtaja **Ilkka Kananen** Huoltovarmuuskeskus

Sihteeri

Tutkija **Axel Hagelstam** Huoltovarmuuskeskus

Pääesikunnan asettama yhteysupseeri

Insinöörieversti **Johnny Heikell** Pääesikunta

→ Henkilökunta kertomusvuonna

Ylijohtaja Mika Purhonen	mika.purhonen@nesa.fi	6689 1532	0400 404 786
--------------------------	-----------------------	-----------	--------------

Perushuolto-osasto

Apulaisjohtaja, osastopäällikkö Hannes Kulmala	hannes.kulmala@nesa.fi	6689 1531	040 500 0237
Tuoteryhmäpäällikkö Pertti Hatakka	pertti.hatakka@nesa.fi	6689 1554	040 546 1382
Valmiusasiamies Riku Juhola	riku.juhola@nesa.fi	6689 1543	040 510 7080
Osastosihteeri Hilikka-Liisa Mieho	hilikka-liisa.mieho@nesa.fi	6689 1555	040 530 1621
Valmiusasiamies Kyösti Orre	kyosti.orre@nesa.fi	6689 1541	0400 426 134

Teollisuustuotanto-osasto

Apulaisjohtaja, osastopäällikkö Pekka Pennanen	pekka.pennanen@nesa.fi	6689 1535	040 500 5188
Apulaisosastopäällikkö Seppo Autio	seppo.autio@nesa.fi	6689 1544	040 552 9690
Teollisuusasiamies Jorma Hannulabacka	jorma.hannulabacka@nesa.fi	6689 1547	040 547 7006
Valmiusasiamies Anssi Lindgren (virka-aikana 01.09.2002 alkaen)			
Osastosihteeri Sanna Pulkkinen	sanna.pulkkinen@nesa.fi	6689 1551	040 825 6226
Tuoteryhmäpäällikkö Soili Suvanto	soili.suvanto@nesa.fi	6689 1520	040 546 0212
Valmiusasiamies (logistiikka) Raija Viljanen	raija.viljanen@nesa.fi	6689 1552	040 500 5725

Energiahuolto-osasto

Apulaisjohtaja, osastopäällikkö Risto Leukkunen	risto.leukkunen@nesa.fi	6689 1522	0400 607 612
Valmiusasiamies Matti Jauhiainen	matti.jauhiainen@nesa.fi	6689 1537	040 736 8777
Osastosihteeri Seija Jokiniemi	seija.jokiniemi@nesa.fi	6689 1534	040 758 5050
Ylitarkastaja Kaj Krokfors	kaj.krokfors@nesa.fi	6689 1525	
Tuoteryhmäpäällikkö Tapio Pelkonen	tapio.pelkonen@nesa.fi	6689 1521	040 500 0236

Infrastruktuuriosasto

Apulaisjohtaja, osastopäällikkö Ilkka Kananen	ilkka.kananen@nesa.fi	6689 1546	040 500 0238
Projektsuunnittelija Gilbert Appelgren	gilbert.appelgren@nesa.fi	6689 1556	040 700 4523
Valmiuspäällikkö (IT-sektori) Veli-Pekka Kuparinen	velipekka.kuparinen@nesa.fi	6689 1559	040 771 6688
Osastosihteeri Hilikka-Liisa Mieho	hilikka-liisa.mieho@nesa.fi	6689 1555	040 530 1621
Kehityspäällikkö, Atk-varakeskus Seppo Sauvala	seppo.sauvala@nesa.fi	6689 1553	040 574 1551
Erikoistutkija Hannu Sivonen	hannu.sivonen@nesa.fi	6689 1529	0400 876 546

Hallinto-osasto

Osastopäällikkö Asko Harjula	asko.harjula@nesa.fi	6689 1533	040 842 9119
Tutkija Axel Hagelstam	axel.hagelstam@nesa.fi	6689 1548	040 541 5750
Materiaalikirjanpitäjä Mari Lehkonen	mari.lehkonen@nesa.fi	6689 1539	0400 607 628
Osastosihteeri Hilikka-Liisa Mieho	hilikka-liisa.mieho@nesa.fi	6689 1555	040 530 1621
Pääkirjanpitäjä Pasi Rovannerä	pasi.rovanpera@nesa.fi	6689 1550	
Tietohallintopäällikkö Erja Saraste	erja.saraste@nesa.fi	6689 1538	040 557 7234

Sivilliasiaain erityisasiantuntija Suomen Nato-edustustossa

Councillor Anssi Lindgren Mission of Finland to NATO NATO HQ B-1110 Bruxelles Belgium	anssi.lindgren@formin.fi	+32 2 706 21 16	+32 476 392 023
---	--------------------------	-----------------	-----------------

Huolto**VARMUUS**keskus

HUOLTOVARMUUSKESKUS
FÖRSÖRJNINGSBEREDSKAPSCENTRALEN
NATIONAL EMERGENCY SUPPLY AGENCY
Pohjoinen Makasiinikatu 7 A, Helsinki
Vaihde (09) 668 9151
Fax (09) 6689 1536 ja (09) 6689 1527
www.nesa.fi